

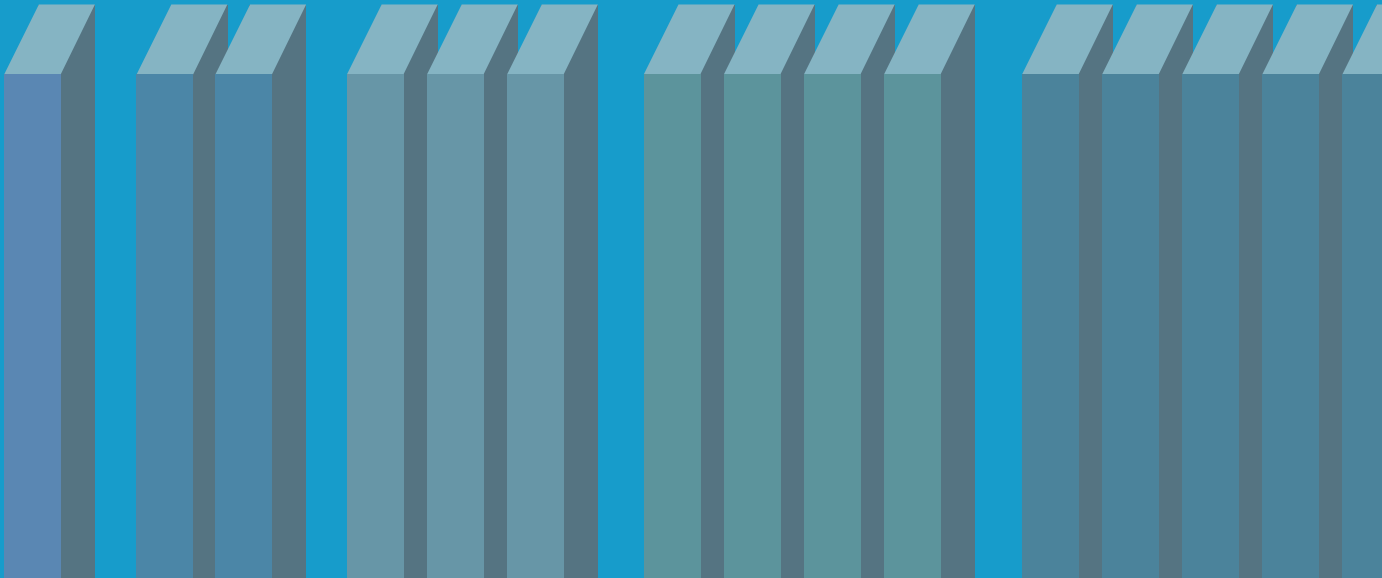
**Matiss Treimanis**

# solī pa solīm

**Latviski  
solī pa solīm**

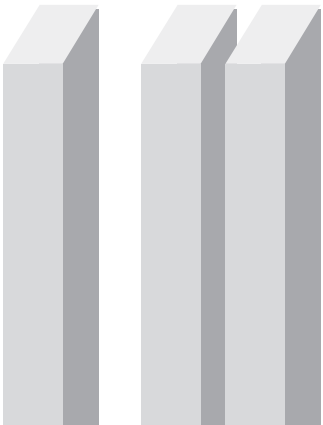
**Nomenu locīšana**

**lv – et**





# Latviski soli pa solim

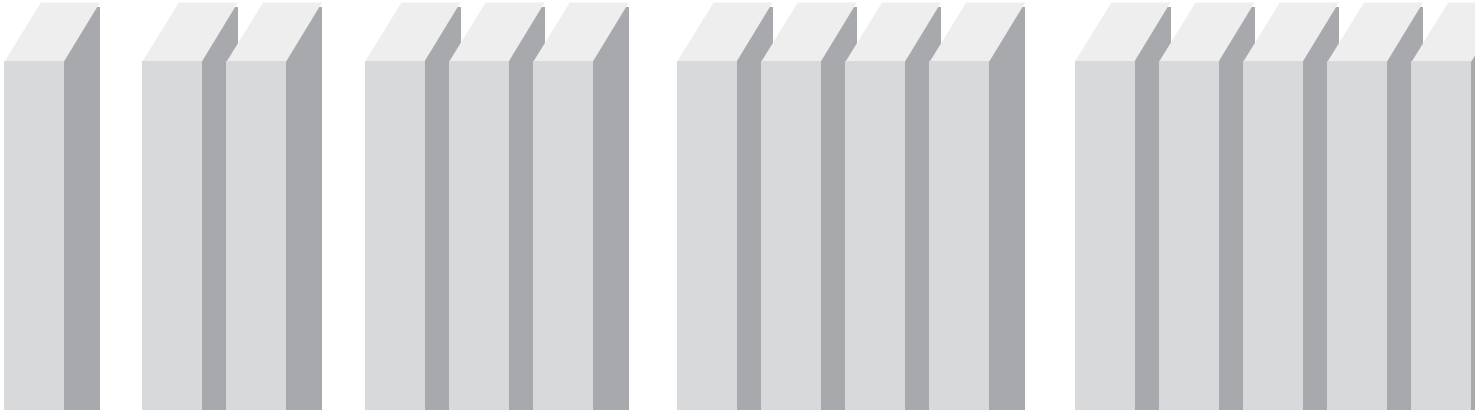




**Matiss Treimanis**

# **L a t v i s k i s o l i p a s o l i m**

**Nomenu locīšana**  
**lv – et**



Autora izdevums

© Dina Ābele, vāka noformējums 2015

© Urve Aivars, Triin Jürgenstein, tulkojums igauņu valodā 2018

© Matīss Treimanis 2017

Izdevniecība "Sava grāmata"

ISBN 978-9934-40-103-9

## Levadvārdi

Šis izklāsts domāts tiem latviešu valodas studentiem un pasniedzējiem, kas vēlētos saskatīt vārda uzbūvē sakni, celma patskani un locījuma galotni.

Var būt, ka daļai studentu un pasniedzēju turpmākais skaidrojums palīdzēs nostiprināt esošās zināšanas. Studentiem iesācējiem latviešu valoda šķitīs loģiska, vārdu formu uzbūve samērā viegli izprotama, bet paši vārdi pēc parauga itin vienkārši lokāmi.

Latviešu valodā lietvārdu sakne beidzas ar līdzskani. Daudzas locījumu galotnes ir līdzskaņi. Lai varētu pievienot saknei locījumu galotni, starpā jābūt patskanim, proti, celma patskanim. Celma patskanis latviešu valodā ir īss.

Latviešu valodā ir četri īsie patskaņi – a, e, i un u; o kā vārdos opera un operācija ir tikai svešvārdos.

Latviešu valodā ir sešas lietvārdu deklinācijas, proti, trīs vīriešu dzimtes un trīs sieviešu dzimtes deklinācijas.

Visi celma patskaņi -a-, -e-, -i- un -u- ir kā sieviešu, tā vīriešu dzimtes vārdiem. Tiesa, sieviešu dzimtes vārdu *dzirnas*, *ragus* un *pelus* vietā mūsdienās lieto vārdus *dzirnavas*, *ragavas* un *pelavas*.

Daļā locījumu lietvārdiem sieviešu dzimtē ir savas, vienādas galotnes, bet vīriešu dzimtē – tāpat savas, vienādas galotnes. Ir arī tādi locījumi, kuru galotnes ir kopīgas kā sieviešu, tā vīriešu dzimtes vārdiem.

Runājot par latviešu lietvārdu locīšanu, var teikt, ka kādā locījumā vārdam ir galotne, un var arī teikt, ka kādā citā locījumā vārds beidzas ar kaut ko.

Citu nomenu – īpašības vārdu, skaitļa vārdu, vietniekvārdu, kā arī divdabju locīšana apgūstama pēc lietvārdu locīšanas izprašanas. Piemēros treknrakstā iezīmētas visu – vārdkopās, salikto laiku formās esošo nomenu locījumu galotnes, kā arī teikuma priekšmeta un sastata izteicēja galotnes.

Latviešu lietvārdus iedala sešās deklinācijās pēc vienskaitļa **nominatīva** galotnes un celma patskaņa.

	I		II		III		IV		V		VI	
	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.
N.	-s -š		-i-s -s		-u-s		-a		-e		-s	

Vīriešu dzimtes lietvārdi (I, II un III deklinācija) vienskaitļa nominatīvā beidzas ar galotni -s, arī -š.

Tēvs. Isa. Dēls. Poeg. Mežs. Mets. Ceļš. Tee. Karš. Sōda. Vējš. Tuul.

Skapis. Kapp. Cirvis. Kīrves. Gulbis. Luik. Vērsis. Hārg. Lācis. Karu. Brālis. Vend.

Alus. Ūlu. Tīrgus. Turg.

Sieviešu dzimtes lietvārdi (IV, V un VI deklinācija) vienskaitļa nominatīvā beidzas ar celma patskani -a un -e un ar galotni -s.

Meita. Tūtar. Māsa. Ōde.

Māte. Ema. Meitene. Tūdruk. Zeme. Maa. Saule. Pāike.

Valsts. Rūik. Acs. Silm. Sirds. Sūda.

Nedaudzi IV deklinācijas lietvārdi ir vīriešu dzimtes, vairāki IV deklinācijas un daži V deklinācijas lietvārdi ir kopdzimtes lietvārdi.

Nikns lauvā. Tige lōvi. Liels dauzoņa. Suur mūrakarū. Cietsirdīgs bende. Kūlmavereline tīmukas. Liels balamute. Suur lobiseja. Skaļā balamute. Vali lobiseja.

Vienskaitļa nominatīvā celma patskanis nav I deklinācijā (-a-), astoņiem vārdiem II deklinācijā (-i-), kā arī VI deklinācijā (-i-).

Darbs. Tōō. Augsts koks. Kōrge puu.

Liels akmens. Suur kivi. Asmens. Tera. Mēness. Kuu. Rudens. Sūgis. Ūdens. Vesi. Zibens. Vālk. Sāls. Sool. Suns. Koer.

Skaista balss. Ilus hāāl. Dzelzs. Raud. Uguns. Tuli. Nakts. Ōō. Zivs. Kala.

Vienskaitļa **ģenitīvā** IV un V deklinācijas lietvārdiem ir galotne -s aiz celma patskaņa.

	I		II		III		IV		V		VI	
	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.
G.							<b>-a-s</b>		<b>-e-s</b>			

Latvijas galvaspilsēta ir Rīga. Lāti pealinn on Riia. Rīgas dome. Riia linnavalitsus. Tautasdziesma. Rahvalaul. Meitas uzvārds. Neiu põlvenimi. Sievasmāte. Ämm. Māsas dzimšanas diena. Õe sünnipäev. Oļas dzeltenums. Munakollane. Baznīcas tornis. Kirikutorn.

Mātes mīlestība. Emaarmastus. Zemes pievilšanas spēks. Maa külgetõmbejõud. Pasaules karte. Maailmakaart. Saules stars. Päiksekiir. Rozes smarža. Roosi lõhn. Virtuves galds. Köögilaud.

Vienskaitļa **ģenitīvā** I un II deklinācijas lietvārdiem ir galotne **-a**.

	I		II		III		IV		V		VI	
	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.
G.	<b>-a</b>		<b>-(i)-a</b> <b>-j-a</b> <b>-a</b> <b>-s</b>				<b>-a-s</b>		<b>-e-s</b>			

I deklinācijas lietvārdiem šajā locījumā nav celma patskaņa.

Tē**va** nams. Isamaj**a**. Dē**la** sieva. Poj**a** naine. Zē**na** vaļasprieks. Pois**i** hobi. Darb**a** alga. Tööpalk.

Mež**a** īpašnieks. Mets**a** omanik. Mač**a** rezultāts. Vöistluse tulemus. Ceļ**a**zīme. Liiklusmärk.

II deklinācijas lietvārdiem vienskaitļa ģenitīvā ir saknes beigu līdzskaņa (arī vairāku līdzskaņu) mija celma patskaņa **-i- dēļ**.

Puiš**a** draudzene. Pois**i** sōbranna. Brāļ**a** līgava. Venna pruut. Ceturt**a** baušļ**a** pārkāpšana. Neljanda kās**u** rikkumine.

Aiz līdzskaņiem **p, b, v, m**, kurus nevar mīkstināt, nedz pārveidot par citādiem, seko **j**.

Svilp**ja** ligzda. Leevikese pesa. Gulb**ja** dziesma. Luige laul. Cirv**ja** kāts. Kirve vars. Kurm**ja** ala. Mutiauk.

Labskaņas dēļ dažiem II deklinācijas vārdiem vienskaitļa ģenitīvā nav saknes beigu līdzskaņa mijas.

Tēt**a** darbistaba. Isa tōötuba.

Nedaudziem (7) II deklinācijas vārdiem vienskaitļa ģenitīvs sakrīt ar vienskaitļa nominatīvu.

Akmens krusts. Kivirist. Asmens asums. Tera teravus. Mēness ripa. Kuusōōr.

Rudens vakars. Sūgīsōhtu. Sāls trauciņš. Soolatoos. Ūdens malks. Veelonks. Zibens šautra. Vālgunool.

Be: Suņ**a** kaklasiksna. Koera kaelarihm.

III deklinācijas un VI deklinācijas lietvārdiem vienskaitļa **ģenitīvs** sakrīt ar nominatīvu.

	I		II		III		IV		V		VI	
	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.
G.	-a		-(i)-a -j-a -a -s		<b>-u-s</b>		-a-s		-e-s		<b>-s</b>	

Med**us** burka. Meepurk. Tīrg**us** sieva. Turueit. Klep**us** zāles. Kōharohi. Apvid**us** automašīna.

Maastikuauto. Led**us** kalns. Jāāmāgi. Vilt**us** draugi. Vōltssōbrad.

Gov**s** piens. Lehmapiim. Zoss spalva. Hanesulg. Ziv**s** asaka. Kalaluu. Dzelz**s** stienis. Raudkang.

Pirts krāsns. Saunaahi. Krāsns mute. Ahjusuu. Acs zīlīte. Silma pupill. Sirds operācija. Sūdamelōikus.

Ugunskurs. Lōke. Naktspu**tns**. Ōōlind. Valst**s** vadītājs. Rūigipea/juht.

Sieviešu dzimtes lietvārdiem daudzskaitļa **nominatīvā** ir galotne **-s** aiz deklinācijas celma patskaņa.

	I		II		III		IV		V		VI	
	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.
N.	-s -š		-i-s -s		-u-s		-a	<b>-a-s</b>	-e	<b>-e-s</b>	-s	<b>-i-s</b>

Lie**pas** un kļav**as**. Pār*na*d ja vah*tra*d. Lie**pas** jau dzel*te***nas**. Pār*na*d juba koll*se*d. Kļav**as** sār*to*jas.

Vah*tra*d pun*e*tav*ad*. Jūr**as** un okeā*ni*. Mer*e*d ja ookean*id*. Rok**as** un kāj**as**. Kā*e*d ja jal*ad*. Meit**as** izauguš**as** skaist**as** un gudr**as**. Tūt*re*d on kasvanud ilusatek*s* ja tarkadek*s*. Dām**as** un kung*i*! Daam*id* ja härr*ad*!

Pried**es** un eg**les**. Mān*id* ja kuus*e*d. Māt**es** un meit**as**. Em*ad* ja tūt*re*d.

Gar**as** vēstul**es**. P*ik*ad kirj*ad*. Tāl**as** zem**es**. Kaug*e*d maad.

Nakt**is** un dien**as**. Öö*d* ja päev*ad*. Zos**is** un pīl**es**. Han*e*d ja pard*id*.

Klēt**is** un kūt**is**. Aid*ad* ja laud*ad*. Sarkan**as** asin**is**. Punane veri. Durv**is** ir ciet/vaļ*ā*. Uks on kinni/lahti.

VI deklinācijā ir arī viens vīriešu dzimtes vārds daudzskaitlīnīks;

ar šo vārdu īpašības vārdus apzīmētājus un vietniekvārdus lieto vīriešu dzimtē.

Veci ļaud**is**. Vanur*id*. Š*iem* ļaud*īm* nekad nebūs gana. Nende inimeste jaoks ei ole kunagi küllalt.

Vīriešu dzimtes lietvārdiem daudzskaitlī ir vienādas galotnes; **nominatīvā** ir galotne *-i*.

	I		II		III		IV		V		VI	
	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.
N.	-s -š	<b>-i</b>	-i-s -s	<b>-(ī)-i</b> <b>-j-i</b> <b>-i</b>	-u-s	<b>-i</b>	-a	-a-s	-e	-e-s	-s	-i-s

Dēli jau ir lieli vīri. Pojad on juba suured mehed. Labi cilvēki. Head inimesed. Bagāti radi. Rikkad sugulased. Koki un krūmi. Puud ja pōōsad. Purvi un meži. Sood ja metsad. Rudens gadatirgi. Sūgislaadad. Četri latti un divdesmit sanfimi. Neli latti ja kakskümmend santiimi.

*Celma patskanis pirms daudzskaitļa nominatīva galotnes nav I un III deklinācijā.*

Tēvi un dēli. Isad ja pojad. Dažādi apvidi. Erīnev maastik.

*II deklinācijas lietvārdiem visos daudzskaitļa locījumos ir saknes beigu līdzskaņa (arī vairāku līdzskaņu) mija celma patskaņa -i- dēļ.*

Abi brāļi ir lieli kaušji. Mōlemad vennad on suured kaklejad. Alkšņi un oši. Lepad ja saared. Brieži un aļņi.

Hirved ja pōdrad. Brangi vēršī. Rammusad hārjad. Augsti vilņi. Kōrged lained.

Laukakmeņi. Pōllukivid.

*Aiz līdzskaņiem p, b, v, m, kurus nevar mīkstināt, nedz pārveidot par citādiem, seko j.*

Krupji pārvietojas lēnām. Kārnkonnad liiguvad aeglaselt. Ūpi ir nakts putni. Kakud on öölinnud. Ezerā dzīvo gulbi. Jārves elavad luiged.

*Labskaņas dēļ dažiem II deklinācijas vārdiem daudzskaitļa locījumos nav saknes beigu līdzskaņa mijas.*

Jaunie tēti. Noored isad. Mīļi viesi. Kallid külalised.

Visiem latviešu lietvārdiem daudzskaitļa **ģenitīvā** ir galotne **-u**.

	I		II		III		IV		V		VI	
	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.
G.	-a	<b>-u</b>	-(i)-a -j-a -a -s	<b>-(i)-u</b> <b>-j-u</b> <b>-u</b>	-u-s	<b>-u</b>	-a-s	<b>-u</b>	-e-s	<b>-(e)-u</b> <b>-j-u</b>	-s	<b>-(i)-u</b> <b>-j-u</b> <b>-u</b>

Vecā**ku** prieks. Vanemate rōōm. Bēr**nu** apavi. Lastejalanōud. Nam**u** pārvalde. Majavalitsus.

Dažād**u** apvid**u** ainavas. Erinevate piirkondade maastikud. Meit**u** mātes. Tūtarde emad. Dien**u** skreja.

Pāevade rutt.

*V deklinācijas celma patskaņa -e- dēļ ir saknes beigu līdzskaņa (arī vairāku līdzskaņu) mija.*

Meite**ņu** vēstules. Tūdrukute kirjad. Eg**ļu** galotnes. Kuuseladvad. Prie**žu** saknes. Mānņijuured. Zvaig**žņu** lietus. Tāhesadu.

*Aiz līdzskaņiem p, b, v, m, kurus nevar mīkstināt, nedz pārveidot par citādiem, seko j.*

Ār**zemju** studenti. Vālistudengid. Dzē**rvju** kāsis. Kurgede kolmnurk.

*Arī VI deklinācijas celma patskaņa -i- dēļ ir saknes beigu līdzskaņa (arī vairāku līdzskaņu) mija.*

Cil**šu** virsaiši. Hōimude pealikud/vanemad. No**šu** burtnīca. Noodivihik. Van**šu** tilts. Vantsild. Smil**šu**

skulptūras. Liivaskulptuurid. Dur**vju** rokturis. Ukselink. Gov**vju** ganāmpulks. Lehmakari.

*Labskaņas dēļ daļai VI deklinācijas vārdu daudzskaitļa ģenitīvā nav līdzskaņu mijas.*

Ac**u** krāsa. Silmavārv. Zos**u** dūnas. Hanesuled.

*Par līdzskaņu miju II deklinācijā skatīt pie pl. nominatīva.*

Brie**žu** rāgi. Hirvesarved. Grā**vju** malas. Kraaviperved. Vies**u** nams. Kūlalistemaja.

Latviešu lietvārdiem ir **-m datīvs** un **-i datīvs**.

Galotne **-m** aiz celma patskaņa ir vīriešu dzimtes lietvārdiem vienskaitlī.

	I		II		III		IV		V		VI	
	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.
D.	<b>-a-m</b>		<b>-i-m</b>		<b>-u-m</b>		<b>-a-m</b>		<b>-e-m</b>			

Dē**lam** nav darba. Pojal ei ole tööd. Atbildi skolotā**jam**! Vasta õpetajale! Pajautā priekšniek**am**! Küsi ülemuselt! Tēv**am** atnākot, sākām vakariņot. Kui isa tuli, hakkasime õhtust sööma. Kaimiņ**am** nozaga riteni. Naabri ratas varastati ära. / Naabril varastati ratas ära. Līdz vakar**am** laika diezgan. Õhtuni on veel aega küllalt.

Tēt**im** ir bārda. Isal on habe. Pavasar**im** atnākot, izaug zaļa zāle. Kevadel hakkab roheline rohi kasvama.

Mik**um** ir jauns ritenis. Mikul on uus ratas. Līdz tirg**um** ir tālu jāiet. Turg on jalgsi minekuks kaugel.

*IV deklinācijas vīriešu dzimtes lietvārdiem un uz vīrieti attiecināmiem kopdzimtes vārdiem arī ir galotne **-m** aiz celma patskaņa.*

T**am** puik**am** nemaz nav kauna. See poiss on häbematu.

*Tāpat arī V deklinācijas kopdzimtes vārdiem, kas apzīmē vīriešus.*

Bend**em** galvā bija kapuce. Timukatel oli kapuuts peas.

Saki **tam** miegamic**em**, lai ceļas augšā! Ūtle sellele unimütsile, et ta üles tõuseks!

*Šiem nedaudzajiem lietvārdiem vienskaitļa datīvs ir vienīgais locījums ar vīriešu dzimtes galotni.*

Daudzskaitlī vīriešu dzimtes lietvārdiem **datīvā** ir galotne **-m** aiz divskaņa **-ie**.

	I		II		III		IV		V		VI	
	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.
D.	-a-m	<b>-ie-m</b>	-i-m	<b>-(l)-ie-m</b> <b>-j-ie-m</b> <b>-ie-m</b>	-u-m	<b>-ie-m</b>	-a-m		-e-m			

Ozoli**em** ir resni stumbri. Tammedel on jāmedad tūved. Bērni**em** jāiet skolā. Lapsed peavad koolis kāima. Vecāk**iem** jāpelna nauda. Vanemad peavad raha teenima. Mati**em** pīvojojot, pa ceļu gāja meitene. Tūdruk mōodus juuksed lehvimas. Vai tu samaksāji krāsotā**jiem** par darbu? Kas sa oled maalritele tōō eest maksnud?

Puiš**iem** jābūt stipri**em**. Poisid peavad olema tugevad. Alkšņi**em** ir pelēka miza. Leppadel on hall koor. Gulb**jiem** ir izliekti kakli. Luikedel on kōverad kaelad. Pakavē viesi**em** laiku! Lōbusta külalisi!

Amatnieki rudens gadatirgi**em** gatavojas laikus. Kāsītōōlised valmistuvad aastalaatadeks aegsasti. Braukšana pa dažādi**em** apvidi**em**. Erinevatel maastikkudel sōitmine.

**Datīva** galotne -m ir arī sieviešu dzimtes lietvārdiem daudzskaitlī aiz gara celma patskaņa.

	I		II		III		IV		V		VI	
	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.
D.	-a-m	-ie-m	-i-m	-(i)-ie-m -j-ie-m -ie-m	-u-m	-ie-m	-a-m	<b>-ā-m</b>	-e-m	<b>-ē-m</b>		<b>-ī-m</b>

Agrāk māj**ām** bija salmu jumti. Varem olid majadel ūlgkatused. Kļav**ām** un liep**ām** ir lapas. Vahtral ja pārnal on lehed. Sveicieni tav**ām** mās**ām**! Tervitus su ōdedele!

Sieviet**ēm** priekšroka. Naistel on eesōigus! Egl**ēm** un pried**ēm** ir skujas. Kuusel ja mānnil on okkad. Ab**ām** solabiedren**ēm** bija jāpaliek pēc stund**ām**. Mōlemad pinginaabrid jāid peale tunde. Kāpēc neatbildi uz man**ām** vēstul**ēm** un īsziņ**ām**? Miks sa ei vasta mu kirjadele ega sōnumitele?

Gov**īm** ir ragi. Lehmal on sarved. Zos**īm** ir dūnas. Hanel on udusuled. Koris dzied no not**īm**. Koor laulab noodist. Studenti mācās arī pa nakt**īm**. Ūliōpilased ōpivad ōsiti.

**Datīva** galotne *-i* ir sieviešu dzimtes lietvārdiem vienskaitlī aiz celma patskaņa.

	I		II		III		IV		V		VI	
	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.
D.	-a-m	-ie-m	-i-m	-(i)-ie-m -j-ie-m -ie-m	-u-m	-ie-m	<b>-a-i</b> -a-m	-ā-m	<b>-e-i</b> -e-m	-ē-m	<b>-i-j</b>	-ī-m

Man**ai** siev**ai** ir interesants darbs. Mu naisei on huvitav tōō. Man**ai** mās**ai** ir daudz draudzeņu. Mu ōel on palju sōbrannasid. Skolotā**ji** jāklausa. Ōpetaja sōna peab kuulama. Ziem**ai** aizejot, nokūst sniegs. Talve mōōdudes sulab lumi āra.

Meitene**i** ir skaistas zilās acis. Tūdrukul on ilusad sinised silmad. Cik gadu ir tav**ai** mātē**i**? Kui vana on sinu ema? Cik tālu no Rīgas līdz Piltene**i**? Kui kaugel on Piltene Riiast?

*VI deklinācijā aiz celma patskaņa -i- galotne -i ir kļuvusi par -j.*

Pirt**ij** būs jāliek jauns jumts. Saun vajab uut katust. No Rīgas līdz Ventspil**ij** ir 170 km. Riiast Venstpilsi on 170 km. Valst**ij** vairs nav naudas. Riigil ei ole enam raha. Sird**ij** nepavēlēsi. Sūdant ei saa kāskida.

I, IV un V deklinācijas lietvārdiem akuzatīvā ir saplūdis celma patskanis -a- un -e- ar senseno akuzatīva galotni -n un noīsinājies:

-u < -uo < -an (namu < namuo < naman, roku < rokuo < rokan),  
-i < -ie < -en (egli < eglie < eglien).

Sāļdzināt skaņu pārmaiņas latgaliešu, latviešu un lietuviešu vārdos:

rūka < roka < ranka (ū < o < an), pīci < pieci < penki (ī < ie < en).

Pārējo deklināciju – II, III un VI – lietvārdi latviešu valodā vienskaitļa akuzatīvā beidzas ar celma patskani – -i, -u, un -i – bez sensenās galotnes -n, piemēram,

brāli < brālin, tirgu < tirgun, pirti < pirtin.

I, III un IV deklinācijas lietvārdi vienskaitļa **akuzatīvā** beidzas ar -u.

	I		II		III		IV		V		VI	
	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.
A.	<b>-u</b>				<b>-u</b>		<b>-u</b>					

Pasauc tēvu! Kutsu isa! Vai tu pienu dzer? Kas sa jood piima? Meklēju darbu. Ma otsin tööd. Atceros interesantu gadījumu. Ma mäletan huvitavat juhtumit. Gadu mācījos Igaunijā. Õppisin aasta Eestis.

Uzaicini ciemos arī savu māsu! Kutsu oma õde ka külla! Rakstnieks uzrakstījis jaunu grāmatu. Kirjanik on kirjutanud uue raamatu. Nospēlēja visu naudu. Ta mängis kogu raha maha.

III deklinācijā -u ir celma patskanis.

Vai tu medu ēd? Kas sa mett sööd? Braucam uz firgu! Sõidame turule! Bērns atkal dabūjis klepu. Laps sai jälle kõha!

II, V un VI deklinācijas lietvārdu vienskaitļa **akuzatīvā** beidzas ar **-i**.

	I		II		III		IV		V		VI	
	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.
A.	-u		<b>-i</b>		-u		-u		<b>-i</b>		<b>-i</b>	

Puisis mīl **meiteni**. Poiss armastab tūdrukut. Satiku burvīgu **sievieti**. Ma kohtasin vōluvat/kūtkestavat naist. Apgāzu kafijas krūzi. Ma ajasin kohvikruusi ūmber. Nopirku jaunu **adītu** cepuri. Ostin uue kootud mūtsi.

II un VI deklinācijā **-i** ir celma patskanis.

Meitene mīl **puisi**. Tūdruk armastab poissi. Vakār satiku tavu **brāli**. Eile kohtasin sinu venda. Kritu pret akmeni un nobrāzu **celi**. Kukkusin vastu kivi ja kriimustasin pōlve. Mēs pārceļamies uz **citu** dzīvokli. Me kolime teise korterisse. **Mēnesi** atpūtāties Jūrmalā. Puhkasime kuu aega Jūrmalas. Redzēju **dīvainu** sapni. Nāgin imelikku und. Piesien suni! Pane koer kinni!

Kaimiņš nopirka **govī**. Naaber ostis lehma. Palikām pie draugiem visu **nakti**. Jāime ööseks sōprade juurde. Iekurini **uguni**! Sūūta lōke! Mārtiņos kauj zosi. Mardipāevaks tapetakse hani.

Sieviešu dzimtes lietvārdiem daudzskaitļa **akuzatīvs** sakrīt ar daudzskaitļa nominatīvu.

	I		II		III		IV		V		VI	
	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.
A.	-u		-i		-u		-u	<b>-a-s</b>	-i	<b>-e-s</b>	-i	<b>-i-s</b>

Ja satiksi sav**as** mās**as**, pasveicini viņ**as**. Kui kohtad oma õdesid, tervita neid! Mans paziņa būvē guļbaļķu māj**as**. Mu tuttav ehitab palkmaju. Mans radnieks rok ak**as**. Minu sugulane kaevab kaevusid. Man patīk lasīt grāmat**as**. Mulle meeldib raamatuid lugeda. Viņa prot vairāk**as** valod**as**. Ta oskab mitmeid keeli. Kāz**as** svinēja trīs dien**as**. Pulmi peeti kolm päeva.

Meitenes parasti raksta gar**as** vēstul**es**. Tüdrukud kirjutavad tavaliselt pikki kirju. Pirms Ziemassvētkiem var nopirkt eglit**es**. Enne jõule saab kuuski osta. Es gribētu satikt sav**as** vec**ās** klasesbiedren**es**. Tahaksin näha/kohata oma vanu klassikaaslasi. Salasjām og**as** un sēn**es**. Korjasime marju ja seeni.

Dzen gov**is** mājās! Aja lehmad koju! Totalitārs režīms apdraud kaimiņu valst**is**. Totalitaarne režīim ohustab naaberrīike. Ziemā uz ceļiem kaisa smilt**is**. Talvel puistatakse teedele liiva.

*IV un V deklinācijas lietvārdiem daudzskaitļa nominatīvs un akuzatīvs sakrīt arī ar vienskaitļa ģenitīvu.*  
Mūzik**as** (sg. Ģ) skol**as** (sg. Ģ) skolotāj**as** (pl. N.) māk skaist**as** dziesm**as** (pl. A.). Muusikakooli õpetajad oskavad/teavad ilusaid laule.

Mātes (sg. G.) draudzen**es** (pl. N.) labprāt lasa sēn**es** (pl. A.). Ema sōbrannad korjavad meeleldi seeni.

Bet: Senlatviešu cilt**is** (pl. N.) pirts (sg. Ģ) krāsni**s** (pl. A.) krāva simtiem gadu pirms somu saunām. Muistsed lāti hōimud ehtasid saunaahjusid sadu aastaid enne soome saunu.

Vīriešu dzimtes lietvārdi daudzskaitļa **akuzatīvā** beidzas ar -u- un daudzskaitļa -s.

	I		II		III		IV		V		VI	
	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.
A.	-u	<b>-u-s</b>	-i	<b>-(i)-u-s</b> <b>-j-u-s</b> <b>-u-s</b>	-u	<b>-u-s</b>	-u	-a-s	-i	-e-s	-i	-i-s

Sveicini sav**us** rad**us**! Tervita oma sugulasi! Agrāk kok**us** pludināja. Varem parvetati palke allavoolu.  
Pricīgus Ziemassvētk**us**! Rõõmsaid jõule! Mini daž**us** piemē**rus**! Too mõned näited!

Ab**us** brā**ļus** aicina strādāt uz Rīgu. Mõlemaid vendi kutsutakse Rīga tööle. Brālēns remontē dzīvok**ļus**.  
Onu-/tādipoeg remondib kortereid. Man, lūdzu, kartupe**ļus** ar silķi un biezpienu! Mulle palun kartulid heeringa ja kohupiimaga! Ķir**šus** grībi? Kirsse tahad? Kur pārdod Ērenpreisa divrite**ņus**? Kus müüakse Erenpreisi jalgrattaid?

Ū**ņus** nemedī. Kakkusid ei jahita. Gul**ņus** nedrīkst kaitināt. Luikesid ei tohi narrida.

Aicinu izteikties arī tēt**us**! Kutsun ka isad arvamust avaldama! Aicinu vies**us** pie galda! Palun lauda, külalised!

Miķe**ļos** rīko mazpilsētu rudens gadatirg**us**. Mihklipäeval korraldatakse väikelinnades sügislaatu.

Vienskaitļa **lokatīvā** ir garš celma patskanis.

	I		II		III		IV		V		VI	
	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.
L.	<b>-ā</b>		<b>-ī</b>		<b>-ū</b>		<b>-ā</b>		<b>-ē</b>		<b>-ī</b>	

Viņa dzīvo jūgendstila namā. Ta elab juugendstiili majas. Dārzā zied puķes. Aias õitsevad lilled. Uzķāpām Gaiziņkalnā. Ronisime Gaizinši mae otsa. Kurā plauktā ir Mīlenbaha un Endzelīna vārdnīca? Millisel riulid on on Mühlenbachi ja Endzelini sōnastikud? Starpbŗīdī jāiziet svaigā gaisā. Vahtetunnil peab vārske õhu kätte minema. Vakaraā iesim uz teātri. Ōhtul lāheme teatrisse. No rīta atkal jāiet darbā. Homme hommikul peab jālle tōõle minema. Kurā gadā dzimis Rainis? Mis aastal on sūndinud Rainis?

Uzvalks stāv skapī. Ūlikond on kapis. Ieliec pienu ledusskapī! Pane piim külmkappi! Automašīna iebrauca grāvī. Auto sõitis kraavi. Ko tādā bŗīdī darīt? Mīda sellisel hetkel teha?

Jēra gaļu pēрку firgū. Lambaliha ostan turult. Sāpes sirds apvidū. Valu sūdame piirkonnas.

Dzīvojamā istabā ir dīvāns, grāmatu skapis un televizors. Elutoas on diivan, raamatukapp ja teler. Pļavā aug margrietīņas. Aasal õitsevad karikakrad. Kurā skolā tu mācījies? Mis koolis sa õppisid? Tumsā bija grūti zvērus saredzēt. Pīmedas ei olnud loomi nāha. Dienā spīd saule, naktī – mēness. Pāeval paistab pāike, õõsel kuu. Ātrums simt kilometri stundā. Kīrus sada kilometrit tunnis.

Kurā zemē dzīvo Ziemassvētku vecītis? Millises riigis elab jōluvana? Upē peld zivis. Kala ujub jōes. Darbadiena jau pusē. Tōōpāev on juba poole peal. Pudelē ir vēl mazliet vīna. Pudelis on veel pisut veini.

Sestdien iesim pirtī. Laupāeval läheme sauna. Pīfī deg malka. Pliidi all pōlevad puud. Šajā klēfī glabāja labību. Selles aidas hoiti vilja. Ventspilī notiek govju parādes. Ventspilsis toimub lehmaparaad.

Sieviešu dzimtes lietvārdiem daudzskaitļa **lokativā** ir garš celma patskanis un daudzskaitļa -s.

	I		II		III		IV		V		VI	
	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.
L.	-ā		-ī		-ū		-ā	<b>-ā-s</b>	-ē	<b>-ē-s</b>	-ī	<b>-ī-s</b>

Drīz iesim mājās. Varsti läheme koju. Visās istabās deg gaisma. Kõikides tubades põleb tuli. Vakaru pavadījām sirsnīgās sarunās. Ōhtu veetsime sūdamlīkult vesteldes. Ko ēdīsim vakariņās? Mīda me sōome ōhtusōōgīks? Sestdienās ejam pīrītī. Laupāevīti kāīme saunas. Svētdienās eju baznīcā. Pūhapāevīti kāīn kirīkus.

Ārzemēs var nopelnīt vairāk. Vālismaal on vōīmalīk rohkem teenīda. Bērni aizgāja sēnēs. Lapsed lāksīd seenele. Sāpēs iekliedzās. Ļa karjus valū pārast. Mākslīniece pīedalījusīes daudzās īztādēs. Kunstnīk on osalenud paljudel nāītustel. Noskrēja simt metrus desmīt sekundēs. Ļa jooksīs sada meetrīt kūmne sekundīga.

Agrāk klētīs stāvēja labība un drēbes. Varematel aegadel hoīti aīdas vīlja ja rōīvaid. Debesīs neredz nevīena mākonīša. Ļaevās eī ole nāha ūhtegi pīlvekest. Dūmī kož acīs. Suits teeb sīlmad vesīseks. Nestāvī durvīs! Āra seīsa ukseļ. Pēdas līedaga smīltīs. Jāljed rannalīīval. Zvaīgznes spīd naktīs. Ļāhed sāravad ōōsīti.

Vīriešu dzimtes lietvārdiem daudzskaitļa **lokatīvā** ir divskanis -o- un daudzskaitļa -s.

	I		II		III		IV		V		VI	
	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.
L.	-ā	<b>-o-s</b>	-ī	<b>-(i)-o-s</b> <b>-j-o-s</b> <b>-o-s</b>	-ū	<b>-o-s</b>	-ā	-ā-s	-ē	-ē-s	-ī	-ī-s

Pēc kara mež**os** slēpās mežabrāļi. Pārast sōda olid metsas metsavennad. Purv**os** iegūst kūdru.

Rabadest/soodest saadakse turvast. Dār**zos** vāc ražu. Aedades koristatakse saaki. Mums kaimiņ**os** dzīvo

jauka ģimene. Meie naabruses elab tore perekond. Zēniem patīk kāpt kok**os**. Poistele meeldib ronida

puude otsas. Sveiciens svēt**kos**! Tervitus pūhade pūhul! Nāciet pie mums ciem**os**! Tulge meile kūlla.

Saule lec austrum**os**, bet riet rietum**os**. Pāike tōuseb idast, kuid loojub lāānde. Mācekļis apguva arodu

div**os** gad**os**. Ōpipoiiss ōppis ameti selgeks kahe aastaga.

Rīgas baznīcu torņ**os** ir apzelfīti gaiļi. Rūia kirikutornides on kullatud kuked. Strazdi ķirš**os**! Rāstad

ķirsipuudel! Tād**os** brīž**os** gribas raudāt. Sellistel hetkedel tahaks nutta. Jāieklausās vis**os** viedokļ**os**.

Peab kuulama kōikide arvamust. Tālu ziemeļ**os** dzīvo sāmī. Kaugel pōhjas elavad saamid. Grāmatas stāv

darbistabas grāmatu skap**jos**. Raamatud on tōōtoa raamatukappides. Šovakar iesim vies**os**. Tāna ōhtul

lāheme kūlla.

Pavasara gadatirg**os** var nopirkt arī augļu kociņu stādus. Kevadlaadalt saab osta ka viljapuude istikuid.

Dažād**os** krog**os** ir dažādi alī. Erinevates kōrtsides/pubides mūūakse erinevat ōlut.

**Instrumentālis** vienskaitlī sakrīt ar akuzatīvu, daudzskaitlī ar datīvu.

	I		II		III		IV		V		VI	
	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.
I.	-u	-ie-m	-i	-(i)-ie-m -j-ie-m -ie-m	-u	-ie-m	-u	-ā-m	-i	-ē-m	-i	-ī-m

Biju uz hokeju kopā **ar draugu**. Kāisin hokit vaatamas koos sõbraga. **Ar priekšnieku** saprotos labi. Saan ülemusega hästi läbi. Atbraucu **ar vilcienu**. Saabusin rongiga.

Māsa **ar brāli** dzīvo draudzīgi. Ēde ja vend elavad sõbralikult. Bērni **ar tēti** aizgāja uz upi. Lapsed koos isaga läksid jõe äärde. Uz darbu braucu **ar riteni**. Sõidan tööle rattaga.

Uz galda stāv kauss **ar alu**. Laual seisab kapp õllega. Ja ir klepus, palīdz piens **ar medu**. Köha puhul aitab piim meega.

Man patīk raksfīt **ar tintes** pildspalvu. Mulle meeldib kirjutada tindisulepeaga. Domā **ar galvu!** Mõtle peaga!

Kur tu iepazinies **ar savu** meiteni? Kus sa said oma tüdrukuga tuttavaks? Kas ir tā dāma **ar sarkano** cepuri? Kes on see punase mütsiga daam?

Vācijā dzīvojamās mājas ir **ar** stalli un kūti zem viena jumta. Saksamaal on elumajad koos talli ja laudaga ühe katuse all. **Ar** labu nakti! Head ööd!

Nāc ciemos **ar** saviem draugiem. Tule külla koos oma sõpradega. Alnis **ar** lieliem, skaistiem ragiem. Pöder suurte ja ilusate sarvedega. Mājas **ar** dakstiņu jumtiem. Kivikatustega majad.

Māsa **ar** brāļiem. Õde vendadega. Baznīcas **ar** augstiem torņiem. Kõrgete tornidega kirikud. Visas drēbes **ar** dubļiem nošķiestas. Kõik riided on porised. Namatēvs **ar** viesiem saskandināja šampanieša glāzes. Peremees lōi külalistega šampuseklaase kokku.

Fotogrāfijā ir māte **ar** abām meitām. Pildil on ema kahe tütrega. Žirafe **ar** garām kājām. Pikkade jalgadega kaelkirjak. Braucām pa Gauju **ar** laivām. Sõitsime paatidega mööda Gaujat.

Meitene garām bizēm. Pikkade patsidega tüdruk. Vasarā meita dzīvo laukos kopā **ar** citām meitenēm. Suvel elab tütar koos teiste tüdrukutega maal.

Kaķēni piedzimst acīm ciet. Kassipojad sünnivad pimedatena. Ielas kaisa **ar** smiltīm. Tānavaid liivatatakse.

Daļai vārdu (I un VI deklinācijas vienzilbīgie) vienskaitļa **vokatifvs** sakrīt ar vienskaitļa nominatīvu, daļa beidzas ar celma patskani (II un III deklinācijā).

Daļai vārdu vienskaitļa **vokatifā** nav ne galotnes, ne celma pastkaņa (IV un V deklinācijā).

	I		II		III		IV		V		VI	
	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.
V.	-/-s	-i	-/-i	-(I)-i -j-i -i	-u	-i	-/-a	-a-s	-/-e	-e-s	-s	-i-s

Tēvs, palīdzi man! Isa, aita mind! Dēls, apdomā labi! Poeg, mōtle hāsti jārele! **Mārtiņ**, nekliedz! Martin, āra karju! Kārli, kur tu ej? Kārlis, kuhu sa lāhed? Juri, nesteidzies! Juris, āra kiirusta! Brāli, nāc paīgā!

Vend, tule appi! Tēti, kur tu esi? Isa, kus sa oled? Miku, nāc šurp! Mikus, tule siia! Kristu, apžēlojies! Kristus halasta!

**Siev**, esmu izsalcis. Naine, ma olen nālĵane. **Mās**, kas noticis? Ōde, mis juhtus? **Meit**, vai tev prāts! Tūtār, on sul aru peas? **Māt**, kur tu esi? Ema, kus sa oled? **Meiten**, es tevi mīlu. Tūdruk, ma armastan sind. **Govs**, ej ātrāk kūfi! Lehm, mine kiiremini lauta! Nerunā muļķības, zoss! Āra rāāgi lollusi, hani!

Bērni, klausiet audzinātāju! Lapsed, kuulake kasvataja sōna! Skolēni, ejiet uz sporta zāli! Ōpilased, minge spordisaali! Puiši, pie darba! Poisid, tōole! Brāļi, kur jūsu māsa? Vennad, kus on teie ōde? Viesi, nāciet iekšā! Kūlalised, astuge edasi/sisse!

Māsas, pagaidiet mani! Ōed, oodake mind! Meitas, pie darba! Tūtred, tōole!

Meitenes, mums jāsteidzas! Tūdrukud, me peame kiirustama! Sievietes, nepārpūlieties! Naised, ārge end ūle pingutage! Mājā, mājā, govīs, mājā! Koju, koju, vissid, koju!

## 21. tab. Lietvārdu locīšanas koptabula

ležīmēts treknrakstā, kur pirms locījuma galotnes nav celma patskaņa.

Par valodas likumu konsekvensi liecina tas, ka vārdiem vīriešu dzimtē ir divskanis tur, kur vārdiem sieviešu dzimtē ir garš celma patskanis.

	I		II		III		IV		V		VI	
	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.
N.	<b>-s</b> <b>-š</b>	<b>-i</b>	-i-s <b>-s</b>	-(i)-i -j-i <b>-i</b>	-u-s	<b>-i</b>	-a	-a-s	-e	-e-s	<b>-s</b>	-i-s
G.	<b>-a</b>	<b>-u</b>	-(i)-a -j-a <b>-a</b> <b>-s</b>	-(i)-u -j-u <b>-u</b>	-u-s	<b>-u</b>	-a-s	<b>-u</b>	-e-s	-(e)-u -j-u	<b>-s</b>	-(i)-u -j-u <b>-u</b>
D.	-a-m	-ie-m	-i-m	-(i)-ie-m -j-ie-m -ie-m	-u-m	-ie-m	-a-i -a-m	-ā-m	-e-i -e-m	-ē-m	-i-j	-ī-m
A.	-u	-u-s	-i	-(i)-u-s -j-u-s -u-s	-u	-u-s	-u	-a-s	-i	-e-s	-i	-i-s
I.	-u	-ie-m	-i	-(i)-ie-m -j-ie-m -ie-m	-u	-ie-m	-u	-ā-m	-i	-ē-m	-i	-ī-m
L.	-ā	-o-s	-ī	-(i)-o-s -j-o-s -o-s	-ū	-o-s	-ā	-ā-s	-ē	-ē-s	-ī	-ī-s
V.	<b>-/s</b>	<b>-i</b>	<b>-/i</b>	-(i)-i -j-i <b>-i</b>	-u	<b>-i</b>	<b>-/a</b>	-a-s	<b>-/e</b>	-e-s	<b>-s</b>	-i-s

## 22. tab. II, V un VI deklinācijas lietvārdu līdzskaņu mija

II deklinācijas lietvārdiem vienskaitļa ģenitīvā un visos daudzskaitļa locījumos

V, VI deklinācijas lietvārdiem tikai daudzskaitļa ģenitīvā.

	II	V	VI
p – pj	ūpis, ūpja, ūpji krupis skapis	stepe, stepju trepes slēpe sāpes	
b – bj	gulbis, gulbja, gulbji urbis ķirbis	drēbe, drēbju dobe	
v – vj	cirvis, cirvja, cirvji burvis šķīvis kurvis	dzērve, dzērvju velve šuve virve	zivs, zivju govs durvis
m – mj	kurmīšs, kurmjā, kurmji prāmis rāmis ģīmis	zeme, zemju atzīme zīme vēlme	

<p>† – š</p> <p>s – š</p> <p>d – ž</p> <p>z – ž</p>	<p>zutis, zuša, zuši</p> <p>klucītis</p> <p>lietuvietis</p> <p>latvietis</p> <p>cepetis</p> <p>lācītis</p> <p>zalktis</p> <p>lasis, laša, laši</p> <p>puisis</p> <p>ķirsis</p> <p>briedis, brieža, brieži</p> <p>brīdis</p> <p>balodis</p> <p>āzis, āža, āži</p> <p>sienāzis</p> <p>gliemezis</p>	<p>māte, māšu</p> <p>biļete</p> <p>tapetes</p> <p>bite</p> <p>karte</p> <p>lente</p> <p>mežrozīte</p> <p>lāse, lāšu</p> <p>klase</p> <p>adrese</p> <p>sliede, sliežu</p> <p>izrāde</p> <p>priede</p> <p>vāze, vāžu</p> <p>roze</p> <p>reize</p> <p>sliece, slieču</p> <p>svece</p> <p>kaudze, kaudžu</p> <p>odze</p> <p>spuldze</p>	<p>nakts, nakšu</p> <p>telts</p> <p>drāts</p> <p>vants</p> <p>smilts</p> <p>cilts</p> <p>kārts</p> <p>ilks, ilkšu</p> <p>tāss</p> <p>sirds, siržu</p> <p>ļaudis, ļaužu</p> <p>birzs, biržu</p> <p>dzelzs</p>
<p>c – č</p> <p>dz – dž</p>	<p>lācis, lāča, lāči</p> <p>vecis</p> <p>dadzis, dadža, dadži</p> <p>pīlādzis</p> <p>slēdzis</p>		

n – ņ	līnis, līņa, līņi fīnis dzenis tornis	sēne, sēņu pīne sakne magone galotne	uguns, ugunis asins
sn – šņ	sliexnis, sliexņa, sliexņi alksnis troksnis	loksne, lokšņu usne	krāsns, krāšņu
zn – žņ	lauznis, laužņa, laužņi pūznis uzgrieznis	zvaigzne, zvaigžņu	
ln – ļņ	alnis, aļņa, aļņi valnis vilnis		
l – ļ	brālis, brāļa, brāļi polis	pīle, pīļu vīle bailes	pils, piļu
sl – šļ	kāpslis, kāpšļa, kāpšļi bauslis		
zl – žļ	zizlis, zižļa, zižļi		
ll – ļļ	bullis, buļļa, buļļi rullis	lelle, leļļu krelle	

kst – kš		sacīkstes, sacīkšu	
st – š			pāksts, pākšu

**23. tab.** Latviešu nomenu I deklinācija

sg.	pl.
<b>N.</b> vīr-s	vīr-i
<b>G.</b> vīr-a	vīr-u
<b>D.</b> vīr-a-m	vīr-ie-m
<b>A.</b> vīr-u (< uo < a-n)	vīr-u-s
<b>I.</b> ar vīr-u	ar vīr-ie-m
<b>L.</b> vīr-ā	vīr-o-s
<b>V.</b> vīr-s!	vīr-ī!

## Bieži lietoti I deklinācijas lietvārdi ar -s

ābols, āmurs, apģērbs, ārsts,  
attēls, audums, augusts, bērns,  
bērzs, brālēns, burkāns, burts,  
celtnieks, ciems, cilvēks, cimds,  
cukurs, darbs, dārzs, deguns, dēls,  
draugs, dūmi, ezers, gabals,  
gadījums, gads, gaiss, galds, gals,  
gars, gods, gredzens, izmērs,  
jautājums, jūlijs, jumts, jūnijs,  
jūrnieks, kakls, kalns, kāposts, kaps,  
karavīrs, koks, komats, krasts,  
krējums, krekls, krēsls, krievis, krūms,  
kungs, laiks, lats, lauki, lauks,  
laukums, lēmums, līkums, logs,

lops, maijs, māls, mats, meistars,  
miegs, miers, nabags, nams,  
nosaukums, ozols, pagalms,  
palags, pamats, paņēmiens,  
papīrs, paraugs, pārdevējs,  
piemērs, pienākums, piens,  
pircējs, pirksts, plāns, plaukts,  
plecs, prāts, priekšmets,  
priekšnieks, priekšsēdētājs, punkts,  
purvs, putns, radnieks, radītājs,  
rādītājs, raksts, rīts, saldējums,  
saimnieks, sakars, sākums,  
saldējums, sals, sastāvs, saturs,  
siens, siers, sīpols, skolēns,

skolnieks, skolotājs, skūpstis,  
smaids, sniegš, sods, sols, spārns,  
spēks, spilvens, stāvs, stikls,  
strādnieks, strazds, sudrabs, svars,  
sviests, šuvējs, vakars, vāks, vārds,  
vecaistēvs (vecātēva,  
vecamtēvam utt.), vectēvs, veids,  
veikals, velns, vietnieks, vilciens,  
vilks, vīrs, virsnieks, virziens, zābaks,  
zars, zaudējums, zelts, zemnieks,  
zēns, zieds, zīmējums, zinātnieks,  
zirgs, zobs, zods, zvejnieks, žogs

## **Bieži lietoti īpašības vārdi ar -s**

*(Latviešu valodā visi īpašības vārdi ar nenoteikto galotni*

*vīriešu dzimtē ir lokāmi kā I deklinācijas lietvārdi)*

agrs, ārējs, ass, atkarīgs, ātrs,

atsevišķs, augsts, auksts, bagāts,

brīvs, brūns, ciets, dārgs, dažāds,

derīgs, dižs, dzeltens, dzīvs, ērts,

garīgs, grūts, gudrs, iekšējs, ilgs, īss,

īsts, jauns, jautrs, karsts, kluss,

krāsains, laimīgs, lēns, lēts, līdzīgs,

lieks, liels, līks, ļauns, mazs, melns,

mieģīgs, mīksts, milzīgs, mitrs,

nabadzīgs, nopietns, nozīmīgs,

pārāks, parasts, pareizs, pelēks,

pilns, plāns, plats, pretējs, raibs,

rets, rūgts, salds, sarkans, sauss,

sens, sevišķs, sīks, silts, sirms, skābs,

skaidrs, skaists, slikts, slimš, smags,

smalks, spilgts, stāvs, stiprs, sveigs,

svarīgs, svēts, šaurs, taisns, tāls, tīrs,

traks, tuvs, uzmanīgs, vainīgs,

vajadzīgs, vecs, vēls, vērtīgs,

vesels, vēss, vidējs, viegls, vienāds,

vispārējs, zeltains, zems, zils, žigls,

žirgts

## **Skaitļa vārdi**

viens, divi, četri, pieci, seši, septiņi,

astoņi, deviņi, desmits, divdesmit

viens, divdesmit divi u.c., simts,

miljons, miljards

## Vietniekvārdi

(piederības) mans, tavs, savs;

(norādāmie) šāds, šitāds, tāds,

šāds tāds, viņš; (jautājamais)

kāds; (attieksmes) kāds;

(nenoteiktie) kāds, viens,

kaut kāds, diezin kāds, diez kāds,

nezin kāds, nez kāds, kāds

nekāds, cits, viens otrs; nekāds;

(noteiktie) pats (paša utt.); viss,

katrs, ikkatrs, ikviens

## I deklinācijas nomeni ar -š (aiz j, Ķ, ņ un r (r))

### lietvārdi

vējš

ceļš, kumeļš, teļš

āboliņš, bāleliņš, bāliņš, brītiņš,

ciemiņš, cīniņš, dakstiņš, glābiņš,

jandāliņš, kaimiņš, kautiņš, krātiņš,

karš, varš

kūmiņš, ķēniņš, ķīviņš, lādiņš,

meldiņš, mēriņš, mīkstpēdiņš,

mītiņš, pludiņš, puikiņš, reliņš,

stādiņš, šāviņš, šiliņš, taimiņš,

tauriņš, tēriņš, termiņš, tēviņš,

treniņš, ventiņš

## I, III, deklinācijas pamazināmie lietvārdi ar -iņš, piemēram,

darbiņš, nieciņš, groziņš, kociņš, vāciņš; tirdziņš u.c.

## īpašības vārdi

dobjš, dumjš, dziļš, klajš, kraujš,

raupjš, rupjš, sājš, skumjš, slapjš,

spējš, straujš, vājš

apaļš, daiļš, dziļš, mēļš, mīļš,

nomaļš, sāļš, skaļš, vienmuļš,

vientuļš, zaļš, zvīļš

skaņš, skāņš

garš

## vietniekvārdi

(personu) viņš

(jautājamais, attieksmes) kurš; (nenoteiktie) kaut kurš, jebkurš, kurš katrs; (noteiktais) ikkurš

## I deklinācijas nomeni ar -s (aiz č, š, ž), kuru izrunā kā -š

### lietvārdi

čukčs, mačs, pučs, ričuračs

finišs, maršs, plīšs, polšs, revanšs

mežs, mūžs, stāžs, zamšs

### īpašības vārdi

ašs, bēšs, ciešs, divkāršs, drošs, gaišs, īpašs, košs, nejaušs, paviršs,

piepešs, plašs, svešs, tiešs, tīšs, trīskāršs, tukšs, tumšs, vienkāršs

biežs, dižs, možs, oranžs, spožs

### vietniekvārdi

dažs, dažs labs

**24. tab.** Latviešu lietvārdu II deklinācija

sg.	pl.
<b>N.</b> dzīvokl-i-s	dzīvokļ-i (< l-i-i)
<b>G.</b> dzīvokļ-a (< l-i-a)	dzīvokļ-u (< l-i-u) utt.
<b>D.</b> dzīvokl-i-m	dzīvokļ-ie-m
<b>A.</b> dzīvokl-i (< i-n)	dzīvokļ-u-s
<b>I.</b> ar dzīvokl-i	ar dzīvokļ-ie-m
<b>L.</b> dzīvokl-ī	dzīvokļ-o-s
<b>V.</b> Jān-i!	Jāņ-i!

## Bieži lietoti II deklinācijas lietvārdi

akmens, aprīlis, brālis, brīdis,	kuģis, ķermenis, ķieģelis, ķirsis,	pulveris, ritenis, rudens, sāls,
bumbieris, celis, decembris,	lācis, latvietis, ledusskapis, loceklis,	sapnis, septembris, skaitlis, skapis,
dzīvoklis, elkonis, ērglis, februāris,	mēnesis, mēness, mētelis, muļķis,	skurstenis, spogulis, suns, tētis,
fiziķis, frizieris, gailis, gludeklis,	mūziķis, nazis, novembris, oktobris,	troksnis, ūpis, viedoklis, vilnis,
grāvis, gulbis, gurķis, ierocis,	papēdis, pavasaris, piemineklis,	vīrietis, zāģis, zaķis, zīmulis, zirneklis,
janvāris, kaķis, kartupelis, krauklis,	pilsonis, politiķis, puisis, pulkstenis,	zvirbulis

## Skaitļa vārds

tūkstotis

### II deklinācijas lietvārdi ir deminutīvi ar -ītis.

Šādi deminutīvi ir veidoti no otrās deklinācijas lietvārdiem; ne no visiem, jo ne visi priekšmeti vai dzīvas būtnes var būt mazi.

brālītis, bumbierītis, celītis,	ķermenītis, ķirsītis, lācītis, mētelītis,	skapītis, spogulītis, sunītis, troksnītis,
dzīvoklītis, elkonītis, gailītis, grāvītis,	muļķītis, nazītis, papēdītis, puisītis,	vilnītis, zāģītis, zaķītis, zīmulītis,
gulbītis, gurķītis, kartupelītis,	pulkstenītis, ritenītis, sapnītis,	zirneklītis, zvirbulītis

Tiem 7 II deklinācijas lietvārdiem, kam ģenitīvs sakrīt ar nominatīvu, deminutīvu veido ar -tiņš:

akmentiņš, asmeniņš/asmentiņš, mēnestiņš, rudentiņš, ūdentiņš, zobentiņš.

**25. tab.** Latviešu lietvārdu III deklinācija

sg.		pl.	
m.	f.	m.	f.
<b>N.</b> tīrg-u-s	Ann-a Mark-u-s	tīrg-i	mās-a-s Mark-u-s
<b>G.</b> tīrg-u-s	Ann-a-s Mark-u-s	tīrg-u	mās-u Mark-u
<b>D.</b> tīrg-u-m	Ann-a-i Mark-u-i	tīrg-ie-m	mās-ā-m Mark-ū-m
<b>A.</b> tīrg-u (< u-n)	Ann-u Mark-u (< u-n)	tīrg-u-s	mās-a-s Mark-u-s
<b>I.</b> ar tīrg-u	ar Ann-u Mark-u	ar tīrg-ie-m	ar mās-ā-m Mark-ū-m
<b>L.</b> tīrg-ū	Ann-ā Mark-ū	tīrg-o-s	mās-ā-s Mark-ū-s
<b>V.</b> Mik-u!	Ann-a Mark-u!	Mik-i!	mās-a-s Mark-u-s!

## Visu latviešu III deklinācijas lietvārdu (mūsdienās lietojamu) saraksts

alus	vidus
apvidus	viltus
cirkus (arī cirks)	Mikus
klepus	Ingus
krogus (arī krogs)	Jēzus Kristus
ledus	Šimkus ( <i>tāds pats arī sieviešu dzimtē</i> )
lietus	Cinkus ( <i>tāds pats arī sieviešu dzimtē</i> )
medus	Markus ( <i>tāds pats arī sieviešu dzimtē</i> )
tīrgus	

*Pamazināmās formas veido ar -tiņš, -iņš un -cītis:*

alutiņš, klepiņš, krodziņš, ledutiņš, medutiņš, tirdziņš, viducītis, Mikiņš, Jēziņš

**26. tab.** Latviešu nomenu IV deklinācija

sg.	pl.
<b>N.</b> siev-a	siev-a-s
<b>G.</b> siev-a-s	siev-u
<b>D.</b> siev-a-i	siev-ā-m
<b>A.</b> siev-u (< uo < a-n)	siev-a-s
<b>I.</b> ar siev-u	ar siev-ā-m
<b>L.</b> siev-ā	siev-ā-s
<b>V.</b> siev-a!; siev!	siev-a-s!

## Bieži lietoti IV deklinācijas lietvārdi

āda, aita, aka, alga, apakša,  
aptieka, asaka, asara, atpūta,  
atslēga, attīstība, audēja, bārda,  
baznīca, bēda, bumba, burtnīca,  
cīņa, cūka, daba, dakša, daļa,  
darbība, darbnīca, dāvana, deļa,  
desa, diena, doma, dziesma,  
dzīvība, ēdnīca, ēka, elpa, eļļa,  
ēna, frizētava, gaisma, galva,  
gaļa, glezna, grāmata, grīda,  
gulta, gumija, ieeja, iela, iespēja,  
istaba, izeja, izglītība, jaunība,  
jūra, kabata, kafija, kāja, kapsēta,  
kārts, kārtība, kaza, kleita, kļūda,  
krāsa, kustība, labība, laiva, lapa,

lapsa, lāpsta, lauksaimniecība,  
lidmašīna, liepa, liesma, lieta,  
lūpa, mācības, māja, māksla,  
mala, malka, mamma, manta,  
māsa, māsīca, meita, migla,  
mīlestība, mugura, muša, nauda,  
nedēļa, noliktava, noma, oga,  
ola, palīdzība, pārdevēja, pārtika,  
pēcpusdiena, pēda, piektdiena,  
pietura, pildspalva, pilsēta,  
pircēja, pirmdienas, plauksta,  
plāva, poga, priekša,  
priekšēdētāja, pusdiena, putra,  
rinda, robeža, roka, rūpnīca,  
rūpniecība, sabiedrība,

saimniecība, sala, saruna, sega,  
seja, sestdienas, siena, sieva,  
sirdsapziņa, skaņa, skola,  
skolotāja, skudra, skuja, slida,  
slimība, smarža, soma, spēja,  
stacija, stunda, sula, svētdiena,  
šuvēja, tauta, tēja, firdzniecība,  
trešdienas, tumsa, uzmanība,  
uzvara, valdība, valoda,  
vārdnīca, vārns, vasara,  
vecmamma, veļa, vētra, viesnīca,  
vieta, vilna, vista, ziema, ziņa,  
zupa, žurka

## IV deklinācijas vīriešu dzimtes lietvārdi

junga, kūma, lauva, mulla, puika

### Bieži lietoti IV deklinācijas kopdzimtes lietvārdi

auša, badmīra, bezkauņa, cūka,	nekauņa, nelga, neprāsa, nevīža,	plāpa, rīma, slepkava, tiepša,
dauzoņa, gnīda, guljava, īgņa,	paziņa, plēsoņa, plikadīda,	tūļa, žūpa
knīpa, kolēga, kūma, nejēga,		

### Pamazināmās formas

*IV deklinācijas vārdiem veido ar -iņa (vīriešu dzimtes vārdiem puika, kūma ar -iņš: puikiņš, kūmiņš):*

aciņa, ādiņa, aitiņa, aldziņa,	istabiņa, jūriņa, kabatiņa, kafijiņa,	plaviņa, podziņa, priekšīņa,
apakšīņa, aptieciņa, asaciņa,	kājiņa, kapsētiņa, kārtiņa, kaziņa,	putriņa, rindiņa, rociņa,
asariņa, atslēdzīņa, audējiņa,	kleitiņa, kļūdiņa, labībiņa, laiviņa,	saimniecībiņa, saliņa, sedziņa,
aušiņa, bārdiņa, baznīciņa,	lapiņa, lapsiņa, lāpstiņa, liepiņa,	sejiņa, sieniņa, sieviņa, skoliņa,
bumbiņa, burtnīciņa, cūciņa,	liesmiņa, lietīņa, lūpiņa, mājiņa,	skudriņa, skujiņa, slidiņa, somiņa,
dakšīņa, daļiņa, darbnīciņa,	malciņa, maliņa, mammīņa,	stacijiņa, stundiņa, sulīņa,
dāvaniņa, desiņa, dieniņa,	mantīņa, māsiņa, māsīņa,	šuvējiņa, tautiņa, tējiņa, tumsīņa,
domiņa, dziesmiņa, dzīvībiņa,	meitiņa, migliņa, muguriņa,	valodiņa, vārdnīciņa, vārniņa,
ēciņa, ēdnīciņa, eljiņa, gaismiņa,	mušiņa, naudiņa, nedējiņa,	vasariņa, veļiņa, viesnīciņa,
galviņa, galīņa, glezniņa,	odziņa, oliņa, pēdiņa,	vietiņa, vilniņa, vīstiņa, zupiņa,
grāmatiņa, gultiņa, ieliņa,	pildspalviņa, pilsētiņa, plauktiņa,	žurciņa

## Bieži lietoti īpašības vārdi

(Latviešu valodā visi īpašības vārdi ar nenoteikto galotni sieviešu dzimtē ir lokāmi kā IV deklinācijas lietvārdi)

agra, apaļa, ārēja, asa, atkarīga,  
ātra, atsevišķa, augsta, auksta,  
bagāta, brīva, brūna, cieta,  
dārga, dažāda, derīga, diža,  
droša, dumja, dzeltena, dzīla,  
dzīva, ērta, gaiša, gara, garīga,  
grūta, gudra, iekšēja, ilga, īsa, īsta,  
jauna, jauntra, karsta, klusa,  
krāsaina, laimīga, lēna, lēta,  
līdzīga, lieka, liela, līka, ļauna,

maza, melna, mierīga, mīksta,  
milzīga, mīļa, mitra, nabadzīga,  
nopietna, nozīmīga, pārāka,  
parasta, pareiza, pelēka, pilna,  
plāna, plaša, plata, pretēja,  
raiba, reta, rūgta, salda, sāļa,  
sarkana, sausa, sena, sevišķa,  
sīka, silta, sirma, skāba, skaidra,  
skaista, skaļa, slikta, slima, smaga,  
smalka, spilgta, spoža, stāva,

stipra, strauja, svaiga, svarīga,  
sveša, svēta, šaura, taisna, tāla,  
tieša, tīra, traka, tukša, tumša,  
tuva, uzmanīga, vainīga,  
vajadzīga, vāja, veca, vēla,  
vērtīga, vēsa, vesela, vidēja,  
viegla, vienāda, vienkārša,  
vispārēja, zaļa, zeltaina, zema,  
zila, žigla, žirgta

## Skaitļa vārdi

viena, divas, četras, piecas, sešas, septiņas, astoņas, deviņas, divdesmit viena

## Vietniekvārdi

(personas) viņa; (piederības)  
mana, tava, sava; (norādāmie)  
šāda, šitāda, tāda, šāda tāda,  
viņa; (jautājāmie) kura, kāda;  
(attieksmes) kura, kāda;

(nenoteiktie) kura, kāda, viena,  
kaut kura, kaut kāda, jebkura,  
jebkāda, diezīn kāda, diez kāda,  
nezin kāda, nez kāda, kāda  
nekāda, kura katra, cita, dažā

laba, viena otra; nekāda,  
neviens; (noteiktie) pati (pašas  
utt.); visa, katra, ikkatra, ikkura,  
ikvien

**27. tab.** Latviešu lietvārdu V deklinācija

sg.	pl.
<b>N.</b> sieviet-e	sieviet-e-s
<b>G.</b> sieviet-e-s	sievieš-u (< t-e-u)
<b>D.</b> sieviet-e-i	sieviet-ē-m
<b>A.</b> sieviet-i (< ie < en)	sieviet-e-s
<b>I.</b> ar sieviet-i	ar sieviet-ē-m
<b>L.</b> sieviet-ē	sieviet-ē-s
<b>V.</b> sieviet-e!	sieviet-e-s!

## Bieži lietoti V deklinācijas lietvārdi

ārste, avīze, baltmaize, biete,  
caurule, cepure, draudzene,  
dzimtene, dzīve, egle, fiziķe,  
friziere, gāze, glāze, ģimene,  
iestāde, izstāde, jaunatne,  
kaimiņiene, karote, klase,  
kopmītne, krieiviete, krūze, kundze,  
kurpe, ķēde, laime, lappuse,  
latviete, locekle, maize, māte,

meitene, mēle, minūte, muļķe,  
mute, mūziķe, nabadze, nāve,  
nozīme, nulle, ogle, padome,  
palodze, pasaule, pele, piere,  
pīle, pilsoņe, plūme, politiķe,  
prece, priede, priekšniece,  
pudele, puķe, puse, radniece,  
rupjmaize, saimniece, sakne,  
sapulce, saule, sēne, sievietē,

skolniece, slēpe, sliede, spēle,  
strādniece, šķirne, upe,  
vecāmāte (vecāsmātes,  
vecāimātei utt.) vēstule, vēsture,  
vietniece, vijole, virtuve, [zaļa]  
zāle, [aktu] zāle, zeķe, zeme,  
zemniece, zinātniece, zvaigzne

## V deklinācijas kopdzimtes lietvārdi

bende, balamute, miegamice

## No V deklinācijas lietvārdiem deminutīvus veido ar -īte.

caurulīte, cepurīte, draudzenīte,  
dzimtenīte (= kandža), dzīvīte,  
egļīte, frizierīte, glāzīte, ģimenīte,  
karofīte, krieivīte, krūzīte,  
kundzīte, kurpīte, ķēdīte, laimīte,  
maizīte, [dzīvnieku] māfīte,

meitenīte, mēlīte, minūtīte,  
muļķīte, mutīte, nabadzīte, nullīte,  
ogļīte, pasaulīte (piem., Ak,  
pasaulīt!), pelīte, pierīte, pīlīte,  
pilsonīte, plūmīte, priedīte,  
pudelīte, puķīte, pusīte, saknīte,

saulīte, sēnīte, skolniecīte, slēpīte,  
sliedīte, upīte, vēstulīte, vijolīte,  
virtuvīte, [zaļa] zālīte, [neliela]  
zālīte [koncertiem], zeķīte, zemīte,  
zvaigznīte

**28. tab.** Latviešu lietvārdu VI deklinācija

sg.	pl.
<b>N.</b> nakt-s	nakt-i-s
<b>G.</b> nakt-s	nakš-u (< t-i-u)
<b>D.</b> nakt-i-j	nakt-ī-m
<b>A.</b> nakt-i (< i-n)	nakt-i-s
<b>I.</b> ar nakt-i	ar nakt-ī-m
<b>L.</b> nakt-ī	nakt-īs
<b>V.</b> zos-s!	zos-i-s!

**Visi mūsdienu VI deklinācijas lietvārdi**  
(Pasvītroti tie, kam pl. ģenitīvā nav līdzskaņu mijas)

Ēkas un kas ir ēkā: pils, klēts,  
kūts, pirts, telts; krāsns, plīts, rūts,  
durvis (pl.); kārts; līksts; drāts; nīts;  
vants;

Ratu sastāvdaļas: ass, ilks

Cilvēku kopība u.tml.: ģints,  
cilts; valsts; šķūtis (pl.); vakts;

Raksti: kvīts; nots, takts, pulsts;  
vēsts; olekts; zintis (pl.);

Dzīvā radība: blakts, uts; govns,  
zoss; zivs;

Augu daļu nosaukumi u.tml.:

pāksts, tāss; birzs;

Ķermeņa daļu nosaukumi

u.tml.: acs, uzacs, auss, nāss, krūts,

maksts, sirds; asins, žults; vāts

(pušums); balss; jūtis (pl.);

Cietas vielas: dzelzs; grants;

grunts; smilts; krants; klints;

Ūdeņi: dūksts, palts, šalts; vāts

(trauks);

guns, uguns; dakts;

nakts; debess;

brokastis;

Cēsis;

ļaudis – vīriešu dzimtes vārds,

daudzskaitlīnieks: (kopā ar

vietniekvārdiem un īpašības

vārdiem vīriešu dzimtē, piem., tie

ļaudis, veci ļaudis).

### **Deminutīvus no VI deklinācijas vārdiem veido ar -iņa, -tiņa un -īte:**

klētiņa, kūtiņa, pirtiņa, plītiņa,

notiņa, gotiņa, gosniņa, zostiņa,

sirsniņa, asintiņa, smiltiņa,

rūtiņa, durtiņas, kārtiņa, līkstīte,

zivtiņa, actiņa, austiņa, krūtiņa,

uguntiņa, debestiņa; ļautiņi

drātiņa, drātīte, asīte, valstiņa,

## Daudzskaitlinieki

### I deklinācijas daudzskaitlinieki

apavi, aplausi, apstādījumi, ārdi,  
audi, austrumi, āži, bēniņi,  
būvdarbi, dārzāji, dati, deniņi,  
dienvidi, dievvārdi, dūmi,  
dungriņi, glaimi, griesti, grodi,  
ievadvārdi, ikri, izrakumi, kaņepāji,

kāposti, kāvi, konservi, kumēdiņi,  
kvēpi, lindraki, lini, lociņi, loki,  
ļautiņi, maldi, meldri, meli, mesli,  
mēslī, meti, milti, necelji, pātari,  
pelni, plūdi, pūliņi, rati, ratiņi,  
rietumi, rugāji, rudzi, salāti, segli,

smalkumi, spināti, sviedri, svāri,  
svārki, svētki, šķēri, tauki, tropi,  
trūdi, vārītiņi, vecāki, zaimi, zaļumi,  
zārdi, ziemāji, zvirgzdi

### II deklinācijas daudzskaitlinieki

apauši, aulēkši, brikšņi, brunči,  
būvgruži, dārzeni, drebuļi, dubļi,  
dvīņi, dzelži, džungļi, garaiņi, griķi,  
groži, gruveši, izdedži, Jāņi, Jurģi,

kreņķi, kurkuļi, kvieši, lēkši, lūžņi,  
nārbuļi, nēši, nokrišņi, mieži,  
miķelīši, pakaiši, pelašķi, pišļi, rauši,  
sārņi, saulgrieži, skaitīkļi, steķi,

sveķi, veļi, vēmekļi, vīķi, virši, vižņi,  
ziemeļi, zirņi

### III deklinācijas daudzskaitlinieks

dienvīdi

## IV deklinācijas daudzskaitļinieki

aijas, aizdomas, alkas, apkūlības,  
apsējības, aprindas, ardievas,  
atliekas, atvadas, auzas, bažas,  
baumas, beigas, brangas,  
briesmas, bungas, cisas, dakšas,  
darbarokas, deības, dofības,  
drazas, driskas, dusmas,  
dzemdības, dzirnavas, ecēšas,  
elsas, emocijas, ermoņikas,  
gaidas, ganības, gaudas, gļotas,

grūfības, ilgas, jukas, jūtas, grūbas,  
kamanas, karātavas, kāzas,  
grabažas, klabīklas, klaigas,  
klausas, klijas, ķimikālijas,  
labierīcības, lamas, lamatas,  
lietavas, ļekas, margas, masalas,  
medības, mokas, nevalodas,  
nievas, ņirgas, ovācījas, pakulas,  
paliekas, pārdomas, pelavas,  
plēšas, precības, putas, ragavas,

raudas, sagrābostas, sakas, sekas,  
sēnalas, siekalas, skaidas, slūžas  
sprukas, stalažas, stangas  
(knaibles), studijas, sukas, sūkalas,  
sveikas, šaubas, šausmas, skumjas,  
šķiltavas, šļakatas, tenkas, fītavas,  
tīrsas, tubrālības, tvīkas, vaimanas,  
vēdas, viesības, viķauzas, ūsas,  
zākas, zinības, žāvas, žēlabas,  
žēlas

## V deklinācijas daudzskaitļinieki

acenes, aizkulises, apakšbiksītes,  
ārzemes, bailes, bēres, bikses,  
brilles, debātes, dīlles, drāpes,  
duļķes, dzīres, dzīrkles, ērģeles,  
finanses, gavīles, grieznes, izbailes,

izredzes, kapenes, kāpnes,  
klavīeres, knaibles, krēpes,  
krustceles, mieles, nestuves,  
nogulsnes, padībenes, palāses,  
pūles, raizes, redeles, restes, rūpes,

sacīkstes, saknes (*dārzeni*), sāpes,  
sastatnes, sekmes, sīnepes,  
skrūvspīles, slāpes, smadzenes,  
stelles, šķēres, šūpoles, šūpotnes,  
trepes, zāles, ziepes

## VI deklinācijas daudzskaitļnieki

brokastis, durvis, jūtis, šķūtis, zintis; Cēsis; ļaudis (vīr. dz.)

## **Vīriešu dzimtes lietvārdi, kuru referents (reālija) ir sieviešu dzimuma persona**

meitēniņš

meitentiņš

meitietis

skuķis

skuķītis

sievietis

sievišķis

tantuks

**29. tab.** Vīriešu dzimtes lietvārdu, kuru referents ir sieviešu dzimuma persona, un IV deklinācijas **kopdzimtes lietvārdu locīšana** kopā ar apzīmētāju īpašības vārdu

Īpašības vārds kā apzīmētājs ir vīriešu dzimtē tiem gramatiski vīriešu dzimtes vārdiem, kas apzīmē sievieti. Gramatiski vīriešu dzimtes vārdiem, kas apzīmē sievieti, nav nekādu sieviešu dzimtes galotņu.

Īpašības vārds kā apzīmētājs ir vīriešu dzimtē kopdzimtes vārdiem, kas apzīmē vīrieti.

Kopdzimtes vārdiem, kas apzīmē vīrieti, tikai vienskaitļa datīvā ir vīriešu dzimtes galotne, proti, **-m**.

Vokatīvā ir īpašības vārdu formas ar noteikto galotni (kā vienmēr, kad īpašības vārds kopā ar lietvārdu).

sg.			
N. foršs skuķis	vecs tantuks	liels nekauna	liela guļava
G. forša skuķa	veca tantuka	liela nekaunas	lielas guļavas
D. foršam skuķim	vecam tantukam	lielam nekaunam	lielai guļavai
A. foršu skuķi	vecu tantuku	lielu nekaunu	lielu guļavu
I. ar foršu skuķi	ar vecu tantuku	ar lielu nekaunu	ar lielu guļavu
L. foršā skuķī	vecā tantukā	lielā nekaunā	lielā guļavā
V. foršais/foršo skuķi!	vecais/veco tantuk!	lielais nekauna!	lielā guļava!

**30. tab. Atgriezenisko lietvārdu ar -šanās locīšana** (citus atgriezeniskos lietvārdus lieto reti)  
 Nav visu locījumu, tos, kas trūkst, aizstāj ar nozīmes ziņā tuvām vārdkopām.

sg.	pl.
<b>N.</b> tikšan-ās, pastaigāšan-ās	tikšan-ās, pastaigāšan-ās
<b>G.</b> tikšan-ās, pastaigāšan-ās	tikšan-os, pastaigāšan-os
<b>D.</b> ( <i>tikšan-ās reiz-ei, pastaigāšan-ās laik-am</i> )	( <i>tikšan-ās reiz-ēm, pastaigāšan-ās laik-iem</i> )
<b>A.</b> tikšan-os, pastaigāšan-os	tikšan-ās, pastaigāšan-ās
<b>I.</b> ar tikšan-os, ar pastaigāšan-os	( <i>ar tikšan-ās reiz-ēm, ar pastaigāšan-ās laik-iem</i> )
<b>L.</b> ( <i>tikšan-ās reiz-ē, pastaigāšan-ās laik-ā</i> )	( <i>tikšan-ās reiz-ēs, pastaigāšan-ās laik-os</i> )
<b>V.</b> -	-

## Bieži lietojami atgriezeniskie lietvārdi ar -šanās

aizvainošanās, apvainošanās,	parunāšanās, pazīšanās,	satikšanās, skatīšanās, tikšanās,
atvainošanās, bēdāšanās,	pieidalīšanās, sarakstīšanās,	uzmanīšanās
dauzīšanās, iepazīšanās,	rotājāšanās, samīļošāšanās,	
liegšanās, mīlēšanās, niekošanās,	sarakstīšanās, sastapšanās,	

**sg. N.** Mūsu nākamā tikšanās ir rīt. Meie jārgmine kohtumine on homme. Multiplikācijas filmu skatīšanās rosina bērņus jaunām rotājām. Animafilmide vaatamine innustab lapsi uusi mänge vālja mōtlema. **sg. G.** Iepazīšanās sludinājumi. Tutvumiskoolutused. Filmas skatīšanās laikā aizmīga. Filmi vaatamise ajal jāi magama. **sg. D.** Līdz nākamai tikšanās reizei, draugi! Jārgmise kohtumiskorrani, sõbrad! **sg. A.** Kas tev par bēdāšanos? Mīs sa muretsed? Atmet jau laikus to niekošanos ar cigaretēm! Lōpetā ometi see sigarettidega jampsimine! Vai tu atceries mūsu pirmo satikšanos? Kas sa māletad meie esimest kohtumist? **sg. I.** Ar apvainošanos mūsu attiecību problēmas neatrisināsi. Solvumiseģa sa meie suhteid ei paranda. **sg. L.** Ceru, ka nākamajā tikšanās reizē parakstīsīm lģigumu. Loodan, et jārgmise kohtumise ajal allkirjastame lepingu.

**pl. N.** Sadarbības partneriem ir bijušas jau vairākas tikšanās. Koostōpartneritel on olnud juba mitu kohtumist.

**pl. G.** Daudzō tikšanos laikā ļoti labi iepazīnāmies. Paljude kohtumiste tulemusel saime headeks tuttavateks.

**pl. D.** Pēdējām tikšanās reizēm biju labi sagatavojies. Viimasteks kohtumisteks olin hāsti ettevalmistunud.

**pl. A.** Ar sirsnību atceros skolasbiedru daudzās tikšanās. Soojade tunnetega māletan paljusid kohtumisi klassikaaslastega.

**pl. L.** Vairākās pēdējās tikšanās reizēs bijām tuvu lģiguma parakstīšanai. Paljude kohtumiskordade ajal olime lepingu allkirjastamisele lāhedal.

**31. tab.** Vietniekvārdu **pats, pati** locīšanas tabula

m. sg.	f. sg.	m. pl.	f. pl.
N. <b>pats</b>	<b>pati</b>	paši	pašas
G. paša	pašas	pašu	pašu
D. pašam	pašai	pašiem	pašām
A. pašu	pašu	pašus	pašas
I. ar pašu	ar pašu	ar pašiem	ar pašām
L. pašā	pašā	pašos	pašās
V.			

Pēc I un IV deklinācijas parauga  
deklinējamo vietniekvārdu piemēri teikumos  
Asesōnade nāidislausēd I ja IV kāēndkonnas

m.

**sg. N.** **Kas** viņš ir? Kes ta on? Mans **tēvs** ir **ārsts**. Mu isa on arst. Vai tev patīk **tavs** darbs? Kas sulle meeldib sinu tōō? Dēlam ir savs **dators**. Pojal on oma arvutī. Šāds paņēmiens ir atzīstams. Selline vōte on tunnustatav. Tāds brīnums vēl nav redzēts. Sellist imet pole enne nāhtud. Kurš to izdarīja? Kes selle/seda tegi? Kāds bija jūsu vārds? Mis teie nimi oli? Uzvar **tas**, kurš spēj būt uzvarētājs. Vōidab see, kes suudab olla vōitja. Pērc tādu, kāds tev patīk! Osta selline, mis sulle meeldib! Pie durvīm stāv kāds vīrietis. Ukse juures seisab keegi mees. Kaut kāds ārprāts! Mingisugune hullumeelsus! To var izdarīt jebkurš. Seda vōib teha igāuks. Der jebkāds. Sobib igāuks. Diez kāds rīt būs laiks? Ei tea, milline ilm on homme? Kurš katrs to neizdarīs. Igāuks seda ei tee. Cits dzer alu, **cits** vīnu. Mōni joob ōlut, mōni veini. Lomā bija arī dažs labs asarītis. Kalasaagis oli ka mōni ahvenapurakas. Nemeklēsīm tikai kļūdas, kā viens otrs to dara. Ārgem otsigem ainult vīgu, kuidas ūks vōi teine seda teeb. Nekāds prieks tas nav. Mingi lōbu see pole. Pats par savu naudu dzēru. Ise oma raha eest jōin. Viss mēnesis pagāja vienā steigā. Terve kuu mōodus aina kiirustades. Katrs pats savas laimes kalējs. Igāuks on oma ōnne sepp. Ikkatrs ir atbildīgs par visu. Igāuks on vastutav kōige eest. Gleznot var ikviens. Maalida vōib igāuks.

**sg. G.** Man nav viņa telefona. Mul ei ole tema telefoni. Mana tēta darba kabinetā ir interesanti. Minu isa tōōkabinetis on huvitav. No tāda priekšnieka tik un tā nekāda labuma nebūs. Sellisest ūlemusest ei ole niikuinii mingit kasu. Kura bērna tēvs jūs esat? Missuguse/kumma lapse isa te olete? Nav

vairs nekāda prieka turpināt. Ei ole enam mingit lõbu jätkata. Paša vaina. Oma süü. Tas paliek katra pašā ziņā. See jääb igāuhe oma teada.

**sg. D.** Viņam nav darba. Tal ei ole tööd. Tavam tētim ir automašīna? Kas sinu isal on auto? Kuram ir lieka pildspalva? Kellel on liigset sulepead? Kādam jābūt labam studentam? Milline peab olema hea üliõpilane? Neuzticies kuram katram! Āra usalda igāuht! Citam patīk māte, citam meita, bet vēl citam kleita. Ūhele meeldib ema, teisele tütar, kuid kolmandale kleit. Dažam labam bankas kontā nav ne centa. Mõnel pole pangakontol sentigi. Es nevienam neko neteikšu. Ma ei ūtle mitte kellelegi midagi. Tev jāizlemj pašam. Otsusta ise. Līdz vakaram visam jābūt padarītam. Ōhtuks olgu kõik tehtud. Nedariet pāri viens otram! Ārge tehke teineteisele liiga!

**sg. A.** Viņu vairs nevar pazīt. Teda ei tunne enam āragi. Manu brāli iesauca armijā. Mu vend vōeti sōjavākke. Kuru gribi? Millist/kumba sa tahad? Ceļā nevienu nesatiku. Tee peal ei kohanud ma kedagi. Redzēju pašu maestro (svešvārds ar garo patskani o). Nāgin maestrot ennast. Visu nekad nevar paredzēt. Kōike pole kunagi vōimalik ette nāha. Kasiere sveicina ikvienu pircēju. Kassapidaja tervitab iga ostjat. Viņi mīl viens otru. Nad armastavad teineteist.

**sg. I.** Ar viņu vienmēr ir interesanti. Temaga on alati huvitav. Ar manu riteni var ātri pabraukt. Minu jalgrattaga vōib kiiresti sõita. Ar pašu priekšnieku jau runāji? Kas sa ūlemuse endaga juba rāākisid? Ar katru gadu Latvijas ekonomika uzlabojas. Iga aastaga Lāti majandus paraneb.

**sg. L.** Tādā lietainā laikā ārā neiesim. Sellise vihmaga vālja ei lähe. Ezera viņā galā ir sala. Jārve teisel pool on saar. Kurā kursā tu jau esi? Mitmendal kursusel sa juba oled? Nekādā gadījumā neatveriet e-

pasta pielikumumu! Ārge avage mingil juhul e-posti manust! Pašā kalna galā ir skatu tornis. Māe otsas on vaatetorn. Viņi izskatās iemīļējušies viens otrā. Nad tundu vad teineteisesse armunud olevat.

**pl. N.** Kas viņi ir? Kes nad on? Mani brāļi ir studenti. Mu vennad on tudengid. Savi bērni ir visjaukākie. Oma lapsed on kōige armsamad. Kuri ir tavi mīļākie aktieri? Kes on sinu lemmiknäitlejad? Kaut kādi sveši vīrieši stāv pie vārtiem. Mingid vōōrad mehēd seisavad vārava juures. Citi smēķē, citi iedzer. Mōned suitsetavad, mōned joovad. Paši esat vainīgi. Ise olete sūūdi. Visi par vienu! Kōik ūhe eest!

**pl. G.** Viņu ģimenē ir trīs bērni. Nende peres on kolm last. Visu mūžu strādājis citu labā. Kogu elu tōōtas teiste heaks. Viņu pašu vaina. Nende enda sūū.

**pl. D.** Viņiem ir četri bērni. Neil on neli last. Kā iet taviem vecākiem? Kuidas lāheb su vanematel? Visiem viens likums. Kōikide jaoks on ūks seadus. Visiem ir problēmas. Kōigil on probleeme. Pašiem vien būs tā putra jāizstrebj. Ise tuleb seda putru helpida.

**pl. A.** Es sen viņus neesmu saticis. Ma pole neid juba ammu kohanud. Sveicini savus mājniekus! Tervita oma koduseid! Tādus notikumus nevar aizmirst. Selliseid sūūdmusi ei saa unustada. Kādus ēdienus ēd Ziemassvētkos? Milliseid toite sūūakse jōuludel? Neapskaud citus! Āra kadesta teisi! Sastumiet visus galdus kopā! Lūkake kōik laudad kokku!

**pl. I.** Ar viņiem ir vienmēr jautri. Nendega koos on alati lōbus. Ar šādiem jautājumiem parasti nodarbojas policija. Selliste kūsimumstega tegeleb tavaliselt politsei.

**pl. L.** Esmu iemīlējusies viņos visos. Olen nendesse kōikidesse armunud. Nemeklē vainas citos! Ära otsi süüd teistes! Viss ir jāmaina pašos pamatos. Kōik tuleb algusest lõpuni ära muuta.

**f.**

**sg. N.** Par ko viņa strādā? Kellena ta töötab? Mana māte strādā par grāmatvedi. Minu ema töötab raamatupidajana. Tava draudzene ir ļoti simpātiska sievietē. Sinu sõbranna on väga sümpaatne naisterahvas. Meitai ir sava istaba. Tütrel on oma tuba. Šāda kārtība man nepatīk. Selline kord mulle ei meeldi. Mums tur ir tāda maza mājiņa. Meil on seal selline väike majake. Kāda būs vasara? Missugune/milline tuleb suvi? Kas ir tā sievietē, kura visu laiku smejas? Kes on see naine, kes kogu aeg naerab? Kaut kāda mistika tur ir. Mingi mūstika selles on. Šoreiz der jebkāda nagla. Seekord kōl bab iga nael. Bija atnākusi nez kāda dāma no ministrijas. Oli tulnud mingi proua ministeeriumist. Cita pērk smaržas, cita ziepes. Mōni ostab lõhnaōli, mōni seepi. Daža laba mātes meita / Paliek ļaužu valodās (*tautasdziesma*). Mōni tore tūtrekene jāb alati teistele hammaste vahele (rahvalaul). Nekāda labā dzīve tur nav. Mingit head elu seal ei ole. Pati esi vainīga. Ise oled süüdi. Jauniešiem visa pasaule ir vaļā. Noortele on kogu maailm valla.

**sg. G.** Man nav viņas adreses. Mul ei ole tema aadressi. Rīt ir manas mammas dzimšanas diena. Homme on minu ema sūnnipäev. Vakar mums bija tāda lekcija, kuras laikā mēs nemitīgi smējāmies. Eile oli meil selline loeng, milles me kogu aeg naersime. Man nav nevienas labas draudzenes. Mul ei ole ūhtegi head sõbrannat. Visas pasaules proletārieši. Kogu maailma proletaarlased.

**sg. D.** Viņai ir jauna kleita. Tal on uus kleit. Manai māšai ir sava istaba. Minu õel on oma tuba. Es kurai katrai prefī nesmaidu. Igaühele ma vastu ei naerata. **Man pašai** bija jāpelna iztika no mazām dienām. Pidīn lapseeast alates endale ise leiba teenīma. Katrai maizei sava garoza. Igal leival oma koorik/Igas asjas on head ja halba.

**sg. A.** Es nevaru par viņu nedomāt. Ma ei suuda temast mitte mõelda. Manu māšīcu sauc par Baibu. Minu täditütře/onutütře nimi on Baiba. Kur tu ņēmi tādu mantu? Kust sa sellise asja said? Kuru konfekti gribi? Millist/kumba kommi sa tahad? Izvēlies, kuru sulu dzersi. Vali, millist mahla sa jood. Nekādu atbildi neesmu saņēmis. Mingit vastust ei ole ma saanud. Pašu saimnieci nesatīku. Perenaist ennast ma ei kohanud. Gribu apceļot visu Latviju. Tahan rännata kogu Lātis. Bērņībā katru vasaru dzīvoju laukos. Lapsepõlves elasin igal suvel maal. Atceros ikvienu viņas smaidu. Māletan iga tema naeratust.

**sg. I.** **Ar viņu** nekad nav garlaicīgi. Temaga ei ole kunagi igav. Brauksim **ar manu** vai tavu mašīnu? Kas sõidame sinu või minu autoga? **Ar kuru roku** tu raksti? Kumma käega sa kirjutad? Domā pats **ar savu galvu!** Mõtle ise oma peaga! Nodevās darbam **ar visu** sirdi un dvēseli. Ta sukeldus tõesse kogu oma ihu ja hingega.

**sg. L.** Vai tavā zemē ir rupjmaize? Kas sinu kodumaal süüakse rukkileiba? Mans klasesbiedrs ir ieskatījies manā māšīcā. Minu klassikaaslane armus minu nõbusse. Viņš mōcās kaut kādā arodskolā. Ta õpib mingis kutsekoolis. Viņš tagad dzīvo citā zemē. Ta elab nüüd teises riigis. Visā pasaulē svin jauno gadu. Kogu maailm tähistab uut aastat.

**pl. N.** Kur viņas palikušas? Kuhu nad jaid? Kādas sievietes tev patīk? Millised naised sulle meeldivad? Viņam patīk jebkādas sportiskas aktivitātes. Talle meeldivad igasugused/suvalised sportlikud tegevused. Visas mantas jau sakravātas. Kõik asjad on juba kokku pandud.

**pl. G.** Manu fotogrāfiju izstāde sarīkota universitātes vestibilā. Minu fotonāitus on välja pandud ülikooli vestibūli. Briselē tiekas visu Eiropas valstu vadītāji. Brüsselis kohtuvad kõikide Euroopa riikide juhid.

**pl. D.** Kas viņām abām uznācis? Mis neil mõlemil hakkas? Gribu pateikties manām skolotājām. Tahan tänada oma õpetajaid. Visām sievietēm patīk puķes. Kõikidele naistele meeldivad lilled. Esi saņēmis atbildes no tām firmām, kurām tu aizsūfiji savu CV? Kas sa oled saanud vastused nendelt firmadelt, kellele sa oma CV saatsid?

**pl. A.** Neesmu redzējis viņas gadiem. Ma pole neid aastaid näinud. Sveicini savas sievietes! Tervita oma naisi! Kas tādās grāmatas lasa? Kes selliseid raamatuid loeb? Kādas filmas tu parasti skaties? Milliseid filme sa tavaliselt vaatad? Gribu apceļot visas Baltijas valstis. Ma tahan reisida kõikides Balti riikides.

**pl. I.** Ar viņām nekad nav garlaicīgi. Nendega ei ole kunagi igav. Katram pašam jātiek galā ar savām problēmām. Igaüks peab ise oma probleemidega toime tulema. Augstskola sadarbojas ar visām Baltijas universitātēm. Ülikool teeb koostööd kõikide Baltikumi kõrgkoolidega.

**pl. L.** Visās savās nelaimēs vainoja slikto valdību. Kõikides oma muredes süüdistati halba valitsust.



**32. tab.** Vietniekvārda **kas**, **norādāmo** un **piederības** vietniekvārdu, **īpašības** vārdu ar **noteikto galotni** un **kārtas skaitļa** vārdu locīšana **vīriešu** dzimtē

sg.		pl.	
<b>N. kas, šis, šitas, tas</b>	labais pirmais mūsējais	<b>kas, šie, šitie, tie</b>	labie pirmie mūsējie
<b>G. kā, šā/šī, šitā, tā</b>	labā pirmā mūsējā	<b>kā, šo, šito, to</b>	labo pirmo mūsējo
<b>D. kam, šim, šitam, tam</b>	labajam pirmajam mūsējam	<b>kam, šiem, šitiem, tiem</b>	labajiem pirmajiem mūsējiem
<b>A. ko, šo, šito, to</b>	labo pirmo mūsējo	<b>ko, šos, šitos, tos</b>	labos pirmos mūsējos
<b>I. ar ko, ar šo, ar šito, ar to</b>	ar labo ar pirmo ar mūsējo	<b>ar ko, ar šiem, ar šitiem, ar tiem</b>	ar labajiem ar pirmajiem ar mūsējiem
<b>L. kur, šajā/šai/šīnī, šitajā, tajā/tai/tanī</b>	labajā pirmajā mūsējā	<b>kur, šajos/šais/šīnīs, šitajos, tajos/tais/tanīs</b>	labajos pirmajos mūsējos
<b>V.</b>	labais! pirmais!		labie! pirmie!

Īpašības vārdu pārākās un vispārākās pakāpes piedēklis ir **-āks**: **skaistāks**, **-a**, **skaistākais**, **-ā**; vispārākajā pakāpē turklāt piedēklis **vis-** vai vietniekvārds **pats**, **patī**: **visksaistākais**, **-ā**, **pats** **skaistākais**, **patī** **skaistākā**.

## Bieži lietojami īpašības vārdi tikai ar noteikto galotni

augstdzimtais, beidzamais,

galvenais, kreisais, kurināmais

(*lietvārds*), labais (*pretstats*

*kreisajam, sliktajam*) nākamais,

nākošais, nelabais (*lietvārds*),

pakaramais (*lietvārds*), pārējais,

pēdējais, pērnais, pirmdzimtais,

priekšējais, sabiedrotais

(*lietvārds*), turpmākais, vienīgais

## Daudzskaitļinieki

piederīgie

## Kārtas skaitļa vārdi

pirmais, otrais, trešais, ceturtais,

piektais, sestais, septītais, astotais,

devītais, desmitais,

vienpadsmitais, divpadsmitais,

trīspadsmitais utt.; divdesmitais,

trīsdesmitais utt.; simtais,

tūkstošais, miljonais, miljardais; n-

tais

## Vietniekvārdi

manējais, tavējais, mūsējais,

jūsējais, viņējais, savējais (*datīvā*

*un lokatīvā ar nenoteikto galotni*)

**sg. N.** Kārlis Lielais bija franku karalis. Kuningas Karl Suur oli frankide kuningas. Pēteris Pirmais bija Krievijas cars. Peeter I oli Venemaa tsaar. Pasakās vienmēr uzvar labais. Muinasjuttudes võidab alati headus.

**sg. G.** Pētera Pirmā gaisa dārzi bija netālu no Tehniskās universitātes. Peeter I rippaiad olid Tehnikaülikooli lähedal.

**sg. D.** Paldies labajam rükitim! Tänud heale päkapikule!

**sg. A.** Nedrīkst aizmirst pašu galveno, proti, mīlestību. Ei tohi unustada kõige tähtsamat, s.o. armastus. Laimīgu jauno gadu! Head uut aastat! Dēls beidzis pirmo kursu. Poeg lõpetas esimese kursuse.

**sg. I.** Tu vēl brauc ar savu veco autiņu? Kas sa sõidad endiselt oma vana autoga? Apsveicu tei ar lielo panākumu! Õnnitlen sind suure edu puhull!

**sg. L.** Labvakar vēl vecajā gadā! Tere õhtust veel vanal aastal! Senajā vīna pagrabā tagad ir restorāns. Vanas veinikeldris on nüüd restoran. Pārējā laikā viņi atpūtās. Ülejäänud ajal nad puhkasid. Mācos otrajā kursā. Ma õpin teisel kursusel.

**pl. N.** Mūsējie atkal zaudēja. Meie omad kaotasid jälle. Kāpēc visām meitenēm patik tieši sliktie puīši? Miks tüdrukutele meeldivad just halvad posid? Visi manējie ir Rīgā. Kõik minu omad on Riias.

**pl. G.** Trekno gadu sekas. Majanduse kiire kasvu tagajärjed. Labo darbu saraksts. Heade tööde nimekiri.

**pl. D.** Pēc pirmajiem gūtajiem vārtiem publika sajūsmā kliedza. Esimeste väravate puhul hõiskas publik ovatsioonides.

**pl. A.** Pēdējos dzīves gadus aizvadīja veco ļaužu namā. Viimased eluaastad veetis hooldekodus. Neaizmirsti savus vecos draugus! Ära unusta oma vanu sõpru!

**pl. I.** Cīnījāties ar pēdējiem spēkiem. Võitlesime viimaste jõududega. Apsveicu sportistus ar lielajiem panākumiem! Õnnitlen sportlasi suurte edusammude puhul!

**pl. L.** Pēdējos gados vērojama ekonomikas atlabšana. Viimastel aastatel on märgata majanduse tervenemist. Jūsu uzdevums galvenajos vilcienos ir nezaudēt. Üldjoontes on teie ülesanne mitte kaotada.

**sg. N.** Kas tas ir? Mis see on? Kas ir šis augs? Mis taim see on? Tas jauneklis ar bārdu ir hipijs. See habemega nooruk on hipi. Šitas štrunts ir metams ārā. See rämps tuleb välja visata. Šis ir mans dzīvoklis. See on minu korter.

**sg. G.** Kā bērni jūs esat? Kelle lapsed te olete? No kā tas ir? Kellelt see tuleb? Kā labā tu spiego? Kelle heaks sa nuhid? Kāds ir šitā daikta nosaukums? Mis on selle riistapuu nimi? Tā nama jumts ir aprūsējis. Selle hoone katus on roostes. Kāds ir šī auga latīniskais nosaukums? Mis on selle taime latinakeelne nimi? Lūdzu jūsu parakstu uz šī dokumenta! Palun sellele dokumendile teie allkirja.

**sg. D.** Kam tas pieder? Kellele see kuulub? Kam tu zvani? Kellele sa helistad? Kam ir lieks zīmulis? Kellel on liigset pliiaisit? Kam tu iedevi manu vārdnīcu? Kellele sa andsid minu sõnastiku? Tam puikam nemaz nav kauna. Sellel poisil ei ole üldse häbi. Šitam zeņķim nemaz nav kauna. Sel jõmpsikal ei ole sugugi häbi. Kāds ir nosaukums šim augam? Mis on selle taime nimi?

**sg. A.** **Ko** ar to dara? Mida sellega tehakse? **Par ko** tu strādā? Kellena sa töötad? **Ko** tev vajag? Mis sul vaja on? **To** notikumu es atceros labi. Seda juhust mäletan ma hästi. **Šo** augu sauc par apini. Selle taime nimi on humal.

**sg. I.** **Ar ko** tu brauc uz universitāti? Millega sa ülikooli sõidad? **Ar ko** tu sēdi kopā? Kellega sa istud? **Ar to** cilvēku es vairs negribu satikties. Selle inimesega ei soovi ma enam kohtuda. **Ko ar šito** verķi dara? Mida selle riistaga teha? **Ar šito rīku** nokasa krāsu. Selle riistapuuga kraabitakse värvi maha. **Vai ar šo** autobusu var aizbraukt uz Centrālo tirgu? Kas selle bussiga saab sõita keskturule?

**sg. L.** **Tajā** gadā bija daudz sniega. Sel aastal oli palju lund. **Šitajā** zaņķī smird. See urgas haiseb. **Šajā** namā dzīvojis slavens komponists. Selles hoones elas kuulus helilooja.

**pl. N.** **Šie** ir mani darbarīki, **tie** – tavējie. Need on minu tööriistad, aga need – sinu omad.

**pl. G.** **Šo** gadu laikā daudz ko esam paveikuši. Nende aastate jooksul oleme paljugi saavutanud.

**pl. D.** **Šiem** nabagiem nav naudas, **tiem** bagātņiekjiem nav kauna. Nendel vaestel ei ole raha, aga nendel rikastel ei ole häbi.

**pl. A.** **Šos** augus aplej divreiz nedēļā, bet **tos** – neaplej nemaz. Neid taimi kastetakse kaks korda nädalas, aga neid teisi ei kasteta üldse.

**pl. I.** **Ar šiem** zīmujiem zīmē, **ar tiem** flomāsteriem krāso. Nende pliiatsitega joonistatakse, aga nende viltpliiatsitega värvitakse.



**33. tab.** Vietniekvārda **kas**, **norādāmo** un **piederības** vietniekvārdu, **īpašības** vārdu ar **noteikto galotni** un **kārtas skaitļa vārdu** locīšana **sieviešu** dzimtē

sg.		pl.	
<b>N. kas, šī, šitā, tā</b>	labā pirmā mūsējā	<b>kas, šīs, šitās, tās</b>	labās pirmās mūsējās
<b>G. kā, šās/šīs, šitās, tās</b>	labās pirmās mūsējās	<b>kā, šo, šito, to</b>	labo pirmo mūsējo
<b>D. kam, šai, šitai, tai</b>	labajai pirmajai mūsējai	<b>kam, šīm, šitām, tām</b>	labajām pirmajām mūsējām
<b>A. ko, šo, šito, to</b>	labo pirmo mūsējo	<b>ko, šīs, šitās, tās</b>	labās pirmās mūsējās
<b>I. ar ko, ar šo, ar šito, ar to</b>	ar labo ar pirmo ar mūsējo	ar <b>ko</b> , ar <b>šīm</b> , ar <b>šitām</b> , ar <b>tām</b>	ar <b>labajām</b> ar <b>pirmajām</b> ar <b>mūsējām</b>
<b>L. kur, šajā/šai/šīnī, šitajā, tajā/tai/tanī</b>	labajā pirmajā mūsējā	kur, šajās/šais/šīnīs, šitajās, tajās/tais/tanīs	labajās pirmajās mūsējās
<b>V.</b>	labā! pirmā!		labās! pirmās!

## Bieži lietojami īpašības vārdi tikai ar noteikto galotni

augstdzimtā, beidzamā,

*kreisajai, sliktajai*), nākamā,

pirmdzimtā, priekšējā, sabiedrotā

galvenā, kreisā, labā (*pretstats*

nākošā, pārējā, pēdējā, pērnā,

(*lietvārds*), turpmākā, vienīgā

## Kārtas skaitļa vārdi

pirmā, otrā, trešā, ceturtā, piektā,

desmitā, vienpadsmitā,

divdesmitā, trīsdesmitā utt.; simtā,

sestā, septītā, astotā, devītā,

divpadsmitā, trīspadsmitā utt.;

tūkstošā, miljonā, miljardā; n-tā

## Vietniekvārdi

manējā, tavējā, mūsējā, jūsējā, viņējā, savējā (*datīvā un lokatīvā ar nenoteikto galotni*)

**sg. N.** Katrīna Pirmā, iespējams, bija no Latvijas. Võimalik, et Katarīna I oli pärit Lätist. Latvijai otrā vieta bobslejā. Lätil on bobisõidus teine koht.

**sg. G.** Pirmās vietas ieguvēja saņēma zelta medaļu. Esimene koht sai kuldmedali. Otrās vietas ieguvējai tika sudraba medaļa. Teine koht sai hõbemedali. Trešās vietas ieguvēja tika pie bronzas. Kolmas koht sai pronksmedali.

**sg. D.** Paldies gādīgajai namamātei! Suur tänu hoolitsevale perenaisele. Kā iet tavai vecajai skolotājai? Kuidas läheb su vanal õpetajal?

**sg. A.** Labo roku uz augšu, kreiso – uz sāniem! Pareem käsi üles, vasak kõrvale. Veco automašinu es pārdevu. Vana auto müüsin maha. Dēls beidza pirmo klassi. Poeg lõpetas esimese klassi.

**sg. I.** Es jau apradusi ar savu jauno frizūru? Kas sa oled oma uue soenguga juba harjunud?

**sg. L.** Kreijli tur šķēres kreisajā rokā. Vasakukäelised hoiavad kääre vasakus käes. Verdzība Senajā Romā. Orjapidamine Vanas-Roomas. Meita iet pirmajā klasē. Tütar käib esimeses klassis.

**pl. N.** Mūsējās uzvarēja! Meie omad võitsid. Vieglās dienas mums aiz muguras. Kerged päevad on seljataga.

**pl. G.** Veco klasesbiedreņu fikšanās. Vanade klassikaaslaste kohtuminen/kohtumised. Jaunāko ziņu apskats. Ülevaade värskematest uudistest.

**pl. D.** Čaklākajām darbiniecēm piešķir prēmiju. Tublimatele töötajatele määratakse preemia. Viss notiek pēc labākajām tradīcijām. Kõik toimub parimate traditsioonide kohaselt.

**pl. A.** Modeles demonstrē jaunākās modes. Modellid demonstreeerivad uut moodi. Sliktās ziņas nemaz neklausos. Halbu uudiseid ma ei kuulagi. Met sliktās domas pie malas! Heida halvad mõtted kõrvale!

**pl. I.** Ar jaunākajām sporta ziņām iepazīstinās Gunārs Jākobsons. Gunars Jakobsons tutvustab uusimaid spordiudiseid.

**pl. L.** Vecajās "Atpūtās" ir smieklīgas tā laika anekdotes. Vanas ajakirjas Atputa on nājakad tolleagssed anekdooidid. Pirmajās klasēs atzīmes neliek. Esimestes klassides hindeid ei panda.

**sg. N.** Šī ir mana istaba. See on minu tuba. Šī ir mana māsa. See on minu õde. Kas ir šī lieta? Mis asi see on? Kas šī par puķi? Mis lill see on? Kas ir nākamā lekcija? Mis on järgmine loeng? Kas ir tā slaidā gaišmate? Kes on see sale blondiin? Kas ir tā skaistā sieviete ar melnajiem matiem? Kes on see ilus mustade juustega naine? Man pafik tā meitene, kas spēlē klavieres. Mulle meeldib see tüdruk, kes mängib klaverit. Tā nauda kaut kā jānopelna! Raha tuleb kuidagimoodi teenida! Tā nav mana soma. See ei ole minu kott.

**sg. G.** Šīs grāmatas autoru es pazīstu personiski. Selle raamatu autorit tunnen ma isiklikult. Šīs dziesmas vārdu autors ir Imants Ziedonis. Selle laulu sõnade autor on Imants Ziedonis. Mēs esam bijuši tās meitenes mājās. Me oleme selle tüdruku kodus käinud. Kopš tās burvīgās dienas pagājis jau mēnesis. Sellest imeliselt päevast on möödunud juba terve kuu.

**sg. D.** Šai kleitai nav nekādas vainas. Sellel kleidil ei ole midagi viga. Kas šai uznācis? (kādai no draudzenēm, radniecēm) Mis tal hakkas? (kellelgi sõbrannadest, sugulastest) Tai sievietei gan ir gari nagi.

Sellel naisel on küll pikad küüned. **Tai vecajai** pasniedzējai ir skaidra dikcija. Sel vanal õppejõul on selge diktsioon.

**sg. A.** Šo gleznu es uzzīmēju pati. Selle maali maalisin ma ise. Paldies visiem par šo brīnišķīgo dienu! Tänan kõiki selle toreda päeva eest! **To nakti** es neaizmirsišu. Seda ööd ma ei unusta. **To skaisto dienu** es atcerēšos mūžam. Seda kaunist päeva mäletan ma igavesti. **To** interesante grāmatu es izlasīju vienā nakti. Selle huvitava raamatu lugesin ühe ööga läbi.

**sg. I.** **Ar** šo sievieti es iepazīnos dejās. Selle naisega tutvusin tantsuõhtul. Ko **ar** šo lietu dara? Mida selle asjaga tehakse?

**sg. I.** Šajā mājā nesmēķē. Selles majas ei suitsetata. Šinī nedēļā ir vēl daudz darāmā. Sel nädalal on veel palju teha. **Tajā zaļajā** mājā dzīvo Maija. Selles rohelises majas elab Maija. **Tanī** saulainajā dienā sākās karš. Sel päikeselisel päeval algas sõda. **Tai** vasarā lija katru dienu. Sel suvel sadas iga päev.

**pl. N.** Šis jaukās fotogrāfijas ir no Itālijas brauciena. Need toredad fotod on Itaalia-sõidust. **Tās** biezās vārdnīcas ir manas. Need paksud sõnastikud on minu omad. **Tās** smaidīgās meitenes ir manas kursabiedrenes. Need naeratavad tütarlapsed on minu kursusekaaslased.

**pl. G.** Šo grūto nedēļu laikā esmu ļoti pārvērties. Nende raskete nädalate jooksul olen palju muutunud. **To** skanīgo dziesmu vārdus var dabūt internetā. Nende kaunite laulude sõnad on internetis. **To** meiteņu telefoni ir manā blociņā. Nende tüdrukute telefoninumbrid on minu märkmikus.

**pl. D.** Pa šīm dienām esam labi iedraudzējušies. Nende päevade jooksul oleme sõbrunenud. Pa tām dienām izdarījām daudzas lietas. Nende päevade jooksul tegime ära paljud asjad.

pl. A. Nemiet šīs mantas un ejiet prom! Võtke need asjad ja minge minema! Tās grāmatas var dabūt bibliotēkā. Neid raamatuid saab raamatukogust. Tās foršās dziesmas var dzirdēt jūtübē (proti, YouTube) Neid ägedaid laule saab kuulata YouTube-s.

pl. I. Ar šīm meitenēm iepazināmies deju klubā. Nende tüdrukutega saime tantsuklubis tuttavaks. Ar tām gaišmatainajām meitenēm vienmēr tik jautri! Nende blondide tüdrukutega on alati nii lõbus!

pl. L. Šajās vecajās ēkās vairs neviens nedzīvo. Nendes vanades hoonetes ei ela enam kedagi. Tajās grūtajās dienās es daudz ko pārdzīvoju. Nende raskete päevade jooksul elasin paljugi üle.

**34. tab.** Personu vietniekvārdu **es** un **tu** (pl. **mēs** un **jūs**)  
un atgriezeniskā vietniekvārda **sevis** locīšana

sg.				pl.		
<b>N.</b>	es	tu	-	<b>mēs</b>	<b>jūs</b>	-
<b>G.</b>	manis	tevis	sevis	mūsu	jūsu	sevis
<b>D.</b>	man	tev	sev	mums	jums	sev
<b>A.</b>	mani	tevi	sevi	mūs	jūs	sevi
<b>I.</b>	ar mani	ar tevi	ar sevi	ar mums	ar jums	ar sevi
<b>L.</b>	manī	tevī	sevī	mūsos	jūsos	sevī
<b>V.</b>	-	tu!	-	-	jūs!	-

**sg. N.** **Es** esmu students. Ma olen tudeng. **Es** esmu pasniedzēja. Ma olen õppejõud. **Es** gribu ēst. Ma tahan süüa. **Es** iemācījos! Ma õppisin selgeks! **Es** neatceros. Ma ei mäleta. **Es** jau nāku! Juba tulen! **Kas tu** tāds esi? Kes sina selline oled? Kur **tu** biji? Kus sa olid? Vai **tu** gribi saldējumu? Kas sa tahad jäätist? **Tu** nemelo? Ega sa ei valeta? **Tu** esi mans labākais draugs! Sa oled mu parim sõber. Nu **tu** esi mana sieva! Sa oled nüüd minu naine.

**sg. G.** **Manis** pēc varat darīt, kā gribat. Minupärast võite teha nagu tahate. Viņa ļoti uzpurējās **manis** dēļ. Ta ohverdas ennast palju minu pärast. Tas viss tikai **tevis** dēļ. See kõik on ainult sinu pärast. **Tevis** man pieņūks. Ma tunnen sinust puudust. Man **sevis** žēl. Mul on endast kahju. Es to nedarīju **sevis** dēļ. Ma ei teinud seda enda pärast.

**sg. D.** **Man** ir labs darbs. Mul on hea töö. **Man** naudas pietiek. Mul on piisavalt raha. Dod **man** arī! Anna mulle ka! **Man** vairs negribas. Ma ei taha enam. Nāciet **man** līdzi! Tulge minuga kaasa! Vai **tev** ir nauda? Kas sul on raha? Tas **tev**! See on sulle. Ko lai **tev** uzdāvinu? Mida sulle kinkida? **Tev** tikko sieva zvanīja. Just helistas sulle su naine.

**sg. A.** Vai tu mani vēl pazīsti? Kas sa mind veel tunned? Mani sauc par Jāni. Minu nimi on Janis. Klasesbiedri aicina mani ciemos. Klassikaaslased kutsuvad mind peole. Apsveicu tevi! Ōnnitlen sind! Man tevi pagaidīt? Kas sind oodata? Vaino pats sevi, brāl! Süüdista iseennast, vennas! Man par sevi kauns. Mul on enda pärast häbi.

**sg. I.** **Ar** mani vari justies droša. Minuga koos võid end tunda julgesti. Kas ies **ar** mani uz veikalu? Kes tuleb minuga koos poodi? **Ar** mani viss ir kārtībā. Minuga on kõik korras. **Ar** tevi ir tik jauki! Sinuga on nii

tore! Gribu nodzīvot **ar tevi** visu mūžu. Tahan sinuga koos elada kogu elu. Vajag pabūt vienatnē **ar sevi**. Peab iseendaga olema üks. Tu **ar sevi** esi apmierināta? Kas oled iseendaga rahul?

**sg. L.** Manī ir kaut kas no romantiķa. Minus on midagi romantikust. Viņa laikam ir iemīlējusies manī. Ta on vist minusse armunud. Es laikam esmu iemīlējies tevī. Olen vist sinusse armunud. Noskaidro, kāds romantiķis ir tevī! Selgita vēlja, missugune romantik sinus elab! Viss ir tevī. Kõik on sinus. Ieklausies sevī! Kuula ennast! Es ieeju sevī. Ma süüvin iseendasse.

**pl. N.** Mēs esam studentī. Me oleme tudengid. Mēs esam gides. Me oleme giidid. Mēs gribam ēst. Me tahame süüa. Mēs braucam uz laukiem. Me sõidame maale. Kas jūs esat? Kes te olete? Vai Jūs visu sapratāt? Kas saite kõigest aru? Ko jūs, lūdzu, vēlaties? Palun, mida te soovite?

**pl. G.** Mūsu uzvara! Meie võit! Mūsu komanda uzvarēja. Meie meeskond võitis. Mūsu ģimenē ir divi bērni. Meie peres on kaks last. Jūsu vārds, uzvārds? Teie nimi, eesnimi? Kāds ir jūsu telefons? Mis on teie telefoninumber?

**pl. D.** Mums izdevās! Meil õnnestus! Mums paveicās. Meil vedas. Mums vajag Jūsu padomu. Meil on teie nõu vaja. Mums piedzima meitenīte. Meile sündis tütar. Vai jums ir ģimene? Kas teil on perekond? Jums vēstule, priekšniec! Ülemus, teile on kiri! Mums sev neko nevajag. Me ei vaja iseenda jaoks midagi. Ko jūs sev nopirkāt? Mida te endale ostsite?

**pl. A.** Mūs aicina pie galda, iesim! Meid kutsutakse lauda, lähme! Mūs sauc pusdienās, ejam! Meid kutsutakse lõunale, lähme! Kas jūs mums ieteica? Kes teid meile soovitas? Kas jūs šurp aicināja? Kes teid

siia kutsus? Jūs pie telefona! Teid palutakse telefonile! Vainojiet paši sevi, brāļi! Süüdistage iseendid, vennad!

**pl. I.** **Ar mums** viss ir kārtībā. Meiega on kõik korras. Brauksi **ar mums** uz laukiem? Kas sõidad meiega maale? Paldies par vakaru, ko pavadījām kopā **ar jums**! Tāname õhtu eest, mille veetsime koos teiega! Vai drīkstu iet kopā **ar jums**? Kas tohin minna koos teiega?

**pl. L.** Pasaule mūsos. Maailm meis. Latvija mūsos. Lāti meis endis. Tukšums mūsos. Tühjus meis endis. Jūsos ir tāda enerģija! Teis on sellist energiat! Jaunkundz, esmu iemilējies Jūsos! Preili, olen teisse armunud!

**35. tab.** Piederības vietniekvārdu **mans, mana, tavs, tava, savs, sava** lietošana **kopā ar lietvārdiem**

sg.	pl.
N. mans tēvs, <b>mana māte</b> tavs tēvs, tava māte savs bērns, sava māja	mani dēli, <b>manas meitas</b> tavi dēli, tavas meitas savi bērni, savas mājas
G. <b>mana tēva</b> , <b>manas mātes</b> tava tēva, tavas mātes sava bērna, savas mājas	manu dēlu, <b>manu meitu</b> tavu dēlu, tavu meitu savu bērnu, savu māju
D. <b>manam tēvam</b> , <b>manai mātei</b> tavam tēvam, tavai mātei savam bērnam, savai mājai	maniem dēliem, <b>manām meitām</b> taviem dēliem, tavām meitām saviem bērniem, savām mājām
A. <b>manu tēvu</b> , <b>manu māti</b> tavu tēvu, tavu māti savu bērnu, savu māju	manus dēlus, <b>manas meitas</b> tavus dēlus, tavas meitas savus bērnus, savas mājas
I. ar <b>manu tēvu</b> , ar <b>manu māti</b> ar <b>tavu tēvu</b> , ar <b>tavu māti</b> ar <b>savu bērnu</b> , ar <b>savu māju</b>	ar <b>maniem dēliem</b> , ar <b>manām meitām</b> ar <b>taviem dēliem</b> , ar <b>tavām meitām</b> ar <b>saviem bērniem</b> , ar <b>savām mājām</b>
L. <b>manā tēvā</b> , <b>manā mātē</b> tavā tēvā, tavā mātē savā bērņā, savā mājā	manos dēlos, <b>manās meitās</b> tavos dēlos, tavās meitās savos bērnos, savās mājās
V. <b>mans tēv!</b> , <b>manu tēv!</b> , <b>manu māt!</b> -	mani dēli!, <b>manas meitas!</b> -

**36. tab.** personu vietniekvārdu ģenitīva **viņa, viņas, viņu, mūsu, jūsu** lietošana **kopā ar lietvārdiem**.

N. viņa tēvs, viņa māte, viņas tēvs, viņas māte viņu tēvs, viņu māte	mūsu tēvs, mūsu māte jūsu tēvs, jūsu māte
G. viņa tēva, viņa mātes, viņas tēva, viņas mātes viņu tēva, viņu mātes	mūsu tēva, mūsu mātes jūsu tēva, jūsu mātes
D. viņa tēvam, viņa mātei, viņas tēvam, viņas mātei viņu tēvam, viņu mātei	mūsu tēvam, mūsu mātei jūsu tēvam, jūsu mātei
A. viņa tēvu, viņa māti, viņas tēvu, viņas māti viņu tēvu, viņu māti	mūsu tēvu, mūsu māti jūsu tēvu, jūsu māti
I. ar viņa tēvu, ar viņa māti, ar viņas tēvu, ar viņas māti ar viņu tēvu, ar viņu māti	ar mūsu tēvu, ar mūsu māti ar jūsu tēvu, ar jūsu māti
L. viņa tēvā, viņa mātē, viņas tēvā, viņas mātē viņu tēvā, viņu mātē	mūsu tēvā, mūsu mātē jūsu tēvā, jūsu mātē
V. –	mūsu tēvs! mūsu māt!

m.

**sg. N.** Mans tēvs ir latvietis, māte – igauņiete. Minu isa on lātlane, aga ema eestlane. Mans tēvs ir stiprs. Minu isa on tugev. Savs bērns ir vismīļākais. Oma laps on ikka kõiige armsam. **sg. G.** Šis ir

mana tēva nams. See on minu isa maja. Mana tēva darbņīcā ir ēvelsols. Minu isa töökojas on hõovellaud. Darīšu visu sava bērna labā. Teen kõiik oma lapse heaks. **sg. D.** Manam tēvam ir septiņdesmit gadu. Mu isa on seitsmekümne aastane. Manam tēvam ir interesants darbs. Mu isal on huvitav töö. Vai tu savam bērnam lasi priekšā pasakas? Kas sa loed oma lapsele muinasjutte ette?

**sg. A.** Manu tēvu sauc par Jāni. Mu isa nimi on Janis. Manu tēvu darbā ciena. Minu isast peetakse tööļ lugu. Kā parezi audzināt savu bērnu? Kuidas õigesti oma last kasvatada? **sg. I.** Mēs ar manu

tēvu bijām sēnēs. Me käisime isaga seenel. Ar manu tēvu ir labi kopā darīt darbus. Isaga koos on hea töötada. Pavadu daudz laika kopā ar savu bērnu. Ma veedan palju aega koos oma lapsega.

**sg. L.** Mēģini ieklausīties savā bērņā! Proovi oma last kuulata!

f.

**sg. N.** Mana māte ir ļoti mīļa. Minu ema on vāga armas. Mana māte ir pensijā. Mu ema on pensionil. Mana māte taisa garšīgus ēdienus. Mu ema valmīstab hāsti süüa. **sg. G.** Šis ir manas mātes

puķu dārzs. See on minu ema lilleaed. Šī ir manas mātes jaunības fotogrāfija. See on minu ema nooruspõlve foto. **sg. D.** Manai mātei ir sešdesmit pieci gadi. Mu ema on kuuekümne viie aastane. Manai mātei ir divi brāļi, man – daudz brālēni. Mu emal on kaks venda, minul aga palju onu-/tädi poegi.

**sg. A.** Manu māti sauc par Dainu. Minu ema nimi on Daina. Sēņošanā manu māti neviens nevar

pārspēt. Seenel käimises ei suuda keegi minu ema ületada. **sg. I.** Mēs **ar** man**u** māti bijām ogās. Käisime emaga marjul. Dažreiz mans tēvs **ar** man**u** māti strīdas. Vahel ema ja isa vaidlevad omavahel.

**m.**

**pl. N.** Mani bērni jau lieli. Minu lapsed on juba suured. Mani bērni studē ārzemēs. Minu lapsed õpivad välismaal. **pl. G.** Jāņos šurp līgot atbrauc man**u** bērnu ģimenes. Mu lapsed tulevad siia jaanipäeva pidama.

**pl. D.** Mani**em** bērni**em** iet labi. Mu lastel läheb hästi. Mani**em** bērni**em** jau ir sava dzīve. Mu lastel on juba oma elu. **pl. A.** Nebar, lūdzu, man**us** bērnu**s**! Palun ära riidle mu lastega!

**pl. I.** Sētā kaimiņu bērni spēlējas **ar** mani**em** bērni**em**. Naabrilapsed mängivad õues minu lastega.

**pl. L.** Kriitiki man**os** darb**os** atraduši daudzas klūdas. Kriitikud on minu töödest palju vigu leidnud. Man**os** rado**s** ir vairāki arsti. Minu suguvõsas on mitu arsti.

**f.**

**pl. N.** Manas meitas studē tepat Latvijā. Minu tütreid õpivad siinsamas Lätis. Savas mājas ir vismõõjakās. Oma kodu on kõige armsam. **pl. G.** Man**u** meitu vīri ir strādāgi cilvēki. Minu tütarde mehed on töökad inimesed. Sav**u** māju apkärtne jāsakopj. Oma kodu ümbrus tuleb korda teha. **pl. D.** Pie man**ām** meit**ām** jau brauc precinieki. Minu tütardeid käivad juba kosilased. Viņi **ap** sav**ām** māj**ām** iestādījuši daudzus kokus. Nad on oma majade ümbrusse istutanud palju puid. **pl. A.** Kaimiņu bērni aicina manas meitas sētā spēlēties. Naabrilapsed kutsuvad minu tütreid õue mängima. Neaizmirsti savas mājas! Ära unusta oma kodu! **pl. I.** Kaimiņu puīši dejo **ar** man**ām** meit**ām**. Naabripoisid

tantsivad minu tütardega. **pl. L.** Mazmeitas atsitušās man**ās** meit**ās**. Lapselapsed on minu tütarde suust kukkunud. Sav**ās** māj**ās** ir vislabāk. Oma kodus on kōige parem!

**m.**

**pl. N.** Viņ**a** vecāk**i** ir zemniek**i**. Tema vanemad on maainimesed. **pl. G.** Šis ir viņ**a** vecāk**u** mājas. See on tema vanemate kodu. **pl. D.** Viņ**a** vecāk**iem** ir naudas grūfības. Tema vanematel on rahalised raskused. **pl. A.** Viņ**a** vecāk**us** izsauca uz skolu. Tema vanemad kutsuti kooli. **pl. I.** Bijām pārgājienā **ar** viņ**a** vecāk**iem**. Matkasime koos tema vanematega. **pl. L.** Viņ**a** rad**os** ir vairāki ārsti. Tema suguvōsas on mitu arsti.

**f.**

**sg. N.** Viņ**as** māte ir skolotāja. Ta ema on arst. **sg. D.** Viņ**as** kaķ**im** ir kupla spalva. Tema kassil on kohev karv. **sg. A.** Viņ**as** vīr**u** sauc par Jāni. Tema mehe nimi on Janis. **sg. L.** Viņ**as** dārz**ā** aug rozēs. Tema aias kasvavad roosid.

**sg. N.** Mūs**u** zeme ir Latvija. Meie kodumaa on Lāti. Viņ**u** ģimene pārcēlusies uz Īriju. Nende pere kolis Irimaale. **pl. N.** Mūs**u** bēr**ni** kaujas ar jūs**u** bēr**ni**em. Meie lapsed kaklevad teie lastega. **sg. G.** Jūs**u** dēla sekmes ir labas. Teie poja õpitulemused on head. Viņ**u** ģimenes jubilejās daudz dzied. Nende perekonnad laulavad juubelpidudel palju. **pl. G.** Viņ**a** ir gan mūs**u** bēr**nu**, gan arī jūs**u** bēr**nu** skolotāja. Ta on nii meie kui ka teie laste õpetaja. **sg. D.** Mūs**u** bēr**nam** ir pirmais zobs. Meie lapsel on esimene hammas. Viņ**u** ģimene**i** piedzimusi jauna atvasīte. Nende perre sündis uus vōsuke.

**pl. D.** Skolotāja ir vienādi laba kā pret mūsu bērniem, tā arī pret jūsu bērniem. Ēpetaja on ūhtviisi hea nii meie kui ka teie laste vastu. **sg. A.** Mūsu meitu sauc par levu. Meie tütre nimi on Ieva. Viņu ģimeni sveica pilsētas mērs. Nende perekonda õnnitles linnapea. **pl. A.** Skolas direktore apsveica gan mūsu bērnus, gan arī jūsu bērnus. Kooli direktor õnnitles nii meie kui ka teie lapsi. **sg. L.** Vai jūsu zemē aug ozoli? Kas teie maal kasvavad tammed? Viņu ģimenē alkoholi nelieto. Nende peres ei tarvitata alkoholi. **pl. L.** Mēs brauksim mūsu ratos, un jūs brauksiet jūsu ratos. Meie sõidame oma ja teie oma vankris.

**37. tab.** Skaitļa vārda **trīs** locīšana kopā ar lietvārdiem

m.	f.
<b>N.</b> trīs gadi	trīs dienas
<b>G.</b> triju/trīs gadu	triju/trīs dienu
<b>D.</b> trim/trijiem/trīs gadiem	trim/trijām/trīs dienām
<b>A.</b> trīs gadus	trīs dienas
<b>I.</b> ar trim/ar trijiem/ar trīs gadiem	ar trim/ar trijām/trīs dienām
<b>L.</b> trijos/trīs gados	trijās/trīs dienās
<b>V.</b> -	-

**pl. N.** Man ir **trīs** āboli. Mul on kolm õuna. Ģimenē ir **trīs** brāļi un **trīs** māšas. Peres on kolm venda ja kolm õde. Zēnam ir **trīs** plūmes. Poisil on kolm ploomi. Pagāja **trīs** gadi, **trīs** mēneši, **trīs** nedēļas un **trīs** dienas. Möödus kolm aastat, kolm kuud, kolm nädalat ja kolm päeva.

**pl. G.** **Triju/trīs** gadu laikā uzcēla māju. Kolme aasta jooksul ehitas maja. Atbildēšu jums **triju/trīs** dienu laikā. Vastan teile kolme päeva jooksul.

**pl. D.** Šis darbs **trim/trijiem/trīs** vīriem pa spēkam. See töö on kolmele mehele jõudumööda. Ceļam pa **trim!** Tõstame kolmekesi! Tiekamies pie autobusa pēc **trim/trīs** stundām. Kohtume bussi juures kolme tunni pärast. Te vēl darba **trim/trīs** mēnešiem. Siin jätkub tööd veel kolmeks kuuks.

**pl. A.** Bakalauru programmā studē **trīs** gadus. Bakalareuse programmis õpitakse kolm aastat. Spriāfītis satika **trīs** brāļus stipriniekus. Pöialpoiss kohtas kolme vägilasest venda. Man vēl vajag **trīs** latus. Mulle on vaja veel kolme latti. Māte viena audzināja **trīs** meitas. Ema kasvatas üksinda kolme tütart. Dienā parasti izdzeru **trīs** kafijas krūzes. Ma joon tavaliselt kolm kruusi kohvi päevas.

**pl. I.** **Ar trim/trijiem/trīs** latiem pietiks. Kolmest latist piisab. Māsa **ar trim/trijiem/trīs** brāļiem. Õde kolme vennaga. Aizbrauca ceļojumā **ar trim/trijām/trīs** ceļasomām. Sõitis reisile kolme reisikotiga. Piesita dēli **ar trim/trijām/trīs** naglām. Laud lõodi kolme naelaga kokku. **Ar trim/trijām/trīs** alus pudelēm bija par maz. Kolmest õllepudelist jäi väheks.

**pl. L.** **Trīs/trijos** gados projektu pabeidza. Projekt lõpetati kolme aastaga. To var izdarīt **trīs** dažādos veidos. Seda võib teha kolme erinevat moodi. Rūpnīcā darbs rit **trīs/trijās** maiņās. Tehases käib töö kolmes vahetuses. Izlasīju grāmatu **trīs/trijās** dienās. Lugesin raamatu läbi kolme päevaga.

### 38. tab. Salikto skaitļa vārdu locīšana

Īsos skaitļos	Garā saliktā skaitlī
<b>N.</b> četri tūkstoši pieci simti seši, <b>-as</b> (piecsimt seši, <b>-as</b> ) septiņdesmit astoņi, <b>-as</b> divdesmit viens, <b>-a</b>	četri tūkstoši pieci simti septiņdesmit astoņi, <b>-as</b>
<b>G.</b> četri tūkstoši pieci simti sešu (piecsimt sešu) septiņdesmit astoņi divdesmit viena, <b>-as</b>	četri tūkstoši pieci simti septiņdesmit astoņi
<b>D.</b> četriem tūkstošiem pieci simti sešiem, <b>-ām</b> (piecsimt sešiem, <b>-ām</b> ) septiņdesmit astoņiem, <b>-ām</b> divdesmit vienam, <b>-ai</b>	četri tūkstoši pieci simti septiņdesmit astoņiem, <b>-ām</b>
<b>A.</b> četrus tūkstošus pieci simti sešus, <b>-as</b> (piecsimt sešus, <b>-as</b> ) septiņdesmit astoņus, <b>-as</b> divdesmit vienu	četri tūkstoši pieci simti septiņdesmit astoņus, <b>-as</b>
<b>I.</b> ar četriem tūkstošiem ar pieci simti sešiem, <b>-ām</b> (ar piecsimt sešiem, <b>-ām</b> ) ar septiņdesmit astoņiem, <b>-ām</b> ar divdesmit vienu	ar četri tūkstoši pieci simti septiņdesmit astoņiem, <b>-ām</b>
<b>L.</b> četrus tūkstošos pieci simti sešos, <b>-ās</b> (piecsimt sešos, <b>-ās</b> ) septiņdesmit astoņos, <b>-ās</b> divdesmit vienā	četri tūkstoši pieci simti septiņdesmit astoņos, <b>-ās</b>
<b>V.</b> –	-

**sg. N.** Cik viņai gadu? - Divdesmit viens. Kui vana ta on? – Kahekümne ühene.

**pl. N.** Sacensību dalībnieku skaits ir četri tūkstoši. Või slustes osalejaid on neli tuhat.

Cik kopā sanāca? – Piecsimt seši. Kui palju tuli kokku? – Viissada kuus. Cik viņam gadu? –

Septiņdesmit astoņi. Kui vana ta on? – Seitsmekümne kaheksane. Cik sieviešu strādā šajā uzņēmumā?

– Četri tūkstoši pieci simti septiņdesmit astoņas. Mitu naist töötab selles ettevõttes? – Neli tuhat viissada seitsekümmend kaheksa.

**sg. G.** Cik gadu vecumā atnāci no armijas? – Divdesmit viena. Kui vana sa olid, kui naasid sõjaväest? – Kahekümne ühene.

**pl. G.** Cik dalībnieku vārdā tu sacensību rīkotājiem pateicies? – Četru tūkstošu. Mitme osavõtja nimel sa võistluste korraldajaid tänasid? – Nelja tuhande. Cik mums vēl trūkst? – Piecsimt sešu. Palju meil veel puudub? – Viissada kuus. Cik gadu vecumā viņš aizgāja pensijā? – Septiņdesmit astoņu. Kui vanalt ta pensionile jäi? – Seitsmekümne kaheksaselt.

**pl. D.** Cik studiju biedrenēm aizūfiji apsveikumu Ziemassvētkos? – Divdesmit divām. Mitmele ülikoolikaaslasesele saadeti jõulukaardid? – Kahekümne kahele.

**pl. A.** Cik dolārus mums vēl vajag? – Piecus simtus. Mitu dollarit on meil veel vaja? – Viissada.

Cik stundas vēl gaidisim? – Divdesmit četras. Mitu tundi me veel ootame? – Kakskümmend neli.

**pl. I.** Ar cik dolāriem viņš ieradās Amerikā? – Ar divdesmit pieciem. Mitme dollariga ta Ameerikasse saabus? - Kahekümne viiega. Ar cik kronām Zviedrijā mēnesī var iztikt? – Varbūt ar divi tūkstoši divi simti divdesmit divām? Mitme krooniga me Rootsīs hakkama saame? – Vahest kahe tuhande kahesaja kahekümne kahega?

**pl. L.** Cik gados sāki smēķēt? – Divdesmit div**os**. Kui vanalt sa suitsetama hakkasid? – Kahekümne kaheselt. Cik dienās šo darbu padarīji? – Trīsdesmit deviņ**ās**. Mitme pēdvaga sa tegid selle töö valmis? – Kolmekümne üheksaga.



### 39. tab. Skaitļa vārdi kopā ar lietvārdiem

Ar nelokāmām skaitļa vārda formām	Ar lokāmām skaitļa vārda formām
<b>N.</b> tūkstoš gabali/gabalu simt metri/metru septiņpadsmit gadu/gadi desmit kannas/kannu	divi tūkstoši dalībnieku seši simti gadījumu
<b>G.</b> tūkstoš gabalu simt metru septiņpadsmit gadu desmit kannu	divu tūkstošu dalībnieku sešu simtu gadījumu
<b>D.</b> tūkstoš gabaliem simt metriem septiņpadsmit gadiem desmit kannām	diviem tūkstošiem dalībnieku sešiem simtiem gadījumu
<b>A.</b> tūkstoš gabalus simt metrus septiņpadsmit gadus desmit kannas	divus tūkstošus dalībnieku sešus simtus gadījumu
<b>I.</b> ar tūkstoš gabaliem ar simt metriem ar desmit kannām	ar diviem tūkstošiem dalībnieku ar sešiem simtiem gadījumu
<b>L.</b> tūkstoš gabalos simt metros septiņpadsmit gados desmit kannās	divos tūkstošos gadījumos sešos simtos gadījumos
<b>V.</b> -	-

**N./G.** Sprinta distance ir **simt metri/metru**. Sprindidistants on sada meetrit. Man rīt aprit **sešpadsmit gadi/gadu**. Ma saan homme kuueteistkümne-aastaseks. Sacensībās piedalās divi tūkstoši dalībnieku. Vöistlustel osales kaks tuhat osalejat.

**G.** **Simt gadu** laikā daudz kas ir mainījies. Saja aasta jooksul on paljugi muutunud. **Sešpadsmit gadu** vecumā brālis sāka strādāt algotu darbu. Vend alustas palgatööd kuueteistkümne aastaset. Divu tūkstošu dalībnieku vārdā es pateicos sacensību rīkotājiem. Kahe tuhande osaleja nimel tānan vöistluste korraldajaid.

**D.** Piekabē vieta **desmit** piena kannām. Haagises on ruumi kümnele piimakannule. Līdz **sešpadsmit gadiem** tēvs dzīvoja laukos. Kuueteistkümnenā eluaastani elas isa maal. Pusdienas paredzētas diviem tūkstošiem dalībnieku. Lōuna on ettenāhtud kahe tuhandele osalejale.

**A.** Sportists noskrēja **simt metrus** desmit sekundēs. Sportlane lābis sada meetrit kümne sekundiga. Pilsētas mērs sveic divus tūkstošus dalībnieku. Linnapea tervitab kahte tuhandet osalejat.

**I.** **Ar simt metriem** virves pietiks. Sajast meetrist köiest piisab.

**L.** Saplēsa vāzi **tūkstoš gabalos**. Lōi vaasi tuhandeks killuks. Rīta slaukums saiet **desmit kannās**. Hommikune lüps mahub kümnesse piimakannu. Tas notiek reizi divos tūkstošos gadu. Seda juhtub kord kahe aastatuhande jooksul.

**40. tab. Skaitļa vārdi ar pēdējo daļu viens, -a (arī kopā ar lietvārdiem)**

m.	f.
N. divdesmit viens <b>gads</b>	divdesmit viena <b>dalībniece</b>
G. divdesmit viena <b>gada</b>	divdesmit vienas <b>dalībnieces</b>
D. divdesmit vien <b>am</b> gad <b>am</b>	divdesmit vien <b>ai</b> dalībniec <b>ei</b>
A. divdesmit vienu <b>gadu</b>	divdesmit vienu <b>dalībnieci</b>
I. ar divdesmit vienu <b>gadu</b>	ar divdesmit vienu <b>dalībnieci</b>
L. divdesmit vien <b>ā</b> gad <b>ā</b>	divdesmit vien <b>ā</b> dalībniec <b>ē</b>
V. –	-

m.

**sg. N.** Rīt man apritēs **divdesmit** viens gads. Homme saan kahekümne ühe aastaseks. **sg. G.** Viņš pārnāca no karadienesta **divdesmit** viena gada vecumā. Ta naasis sõjaväest kahekümne ühe aasta vanusena. **sg. D.** Darbs bija paredzēts **divdesmit** vienam gadam. Töö oli ette nähtud kahekümne üheks aastaks. **sg. A.** Esmu nodzīvojis jau apaļu **divdesmit** vienu gadu! Olen elanud juba tervelt kakskümmend üks aastat. **sg. L.** Baznīcu uzcēla **divdesmit** vienā gadā. Kirik ehitati valmis kahekümne aastaga.

f.

**sg. N.** Sacensībās piedalās **divdesmit** viena dalībniece. Võistlustest võttis osa kakskümmend üks võistlejat. **sg. G.** Viņa runāja **divdesmit** vienas sacensību dalībnieces vārdā. Ta rääkis kahekümne ühe võitleja nimel. **sg. D.** Ziedi paredzēti **divdesmit** vienai sacensību dalībniecei. Lilled on ettenähtud kahekümne ühele võistlejale. **sg. A.** Sporta veterāns sveica **divdesmit** vienu sacensību dalībnieci. Spordiveteran õnnitles kahtekümnet ühte võistlejat. **sg. I.** Televīzija iepazīstina **ar divdesmit** vienu sacensību dalībnieci. TV tutvustab kahtekümnet ühte võistlejat. **sg. L.** **Divdesmit** vienā dienā nometa piecus kilogramus. Kahekümne ühe päeva jooksul võttis maha viis kilo.

**41. tab.** Vietniekvārdi, skaitļa vārdi un lietvārdi kopā

m. pl.	f. pl.
N. visi četri gadi	šīs divas skolnieces
G. visu četru gadu	šo divu skolnieču
D. visiem četriem gadiem	šīm divām skolniecēm
A. visus četrus gadus	šīs divas skolnieces
I. ar visiem četriem gadiem	ar šīm divām skolniecēm
L. visos četros gados	šajās divās skolniecēs
V. –	

m.

**pl. N.** Visi četri studiju gadi aizskrēja nemanot. Kõik neli õppimisaastat möödusid märkamatuult.

**pl. G.** Visu četru studiju gadu laikā ne reizi neaizgulējos. Kõigi nelja õppimisaasta jooksul ei maganud ma kordagi sisse. **pl. D.** Viņam pietika spēka visiem četriem studiju gadiem. Tal jātkus jõudu kõigiks neljaks õppeaastaks.

**pl. A.** Visus četrus studiju gadus kārtīgi gāju uz universitāti. Kõik neli õppeaastat käisin hoolega ülikoolis. **pl. I.** Esmu apmierināts ar visiem četriem studiju gadiem. Olen rahul kõigi nelja ülikoolisaastaga. **pl. L.** Visos četros studiju gados mums bija viena angļu valodas skolotāja. Kõik neli aastat oli meil üks inglise keele õpetaja.

f.

**pl. N.** Šīs divas skolnieces mācās ļoti labi. Need kaks õpilast õpivad väga hästi. **pl. G.** Šo divu skolnieču vecāki par to priecājas. Nende kahe õpilase vanemad on selle üle rōōmsad. **pl. D.** Šīm divām skolniecēm ir labas atzīmes latviešu valodā. Nendel kahel õpilasel on lāti keeles head hinded.

**pl. A.** Šīs divas skolnieces aicina pie tāfeles. Need kaks õpilast kutsutakse tahvli juurde.

**pl. I.** Skolotāja lepojas ar šīm divām skolniecēm. Ūpetaja on uhke nende kahe õpilase üle.

**pl. L.** Šajās divās grāmatās ir rakstīts par vēsturi. Nendes kahes raamatus on kirjutatud ajalooost.

## 42. tab. Daļu skaitļa vārdu locīšana

<b>N.</b> divas trešdaļas trīs ceturtdaļas	pusotrs litrs pusotra stunda	pusotri litri pusotras stundas	divi, komats, viens metrs viens, komats, četras tonnas trīs, komats, četrpadsmit grami/gramu
<b>G.</b> divu trešdaļu trīs ceturtdaļu	pusotra litra pusotras stundas	pusotru litru pusotru stundu	divi, komats, viena metra viens, komats, četru tonnu trīs, komats, četrpadsmit gramu
<b>D.</b> divām trešdaļām trīm/trijām ceturtdaļām	pusotram litram pusotrai stundai	pusotriem litriem pusotrām stundām	divi, komats, vienam metram viens, komats, četrām tonnām trīs, komats, četrpadsmit gramiem
<b>A.</b> divas trešdaļas trīs ceturtdaļas	pusotru litru pusotru stundu	pusotrus litrus pusotras stundas	divi, komats, vienu metru viens, komats, četras tonnas trīs, komats, četrpadsmit gramus
<b>I.</b> ar divām trešdaļām ar trīm/trijām ceturtdaļām	ar pusotru litru, ar pusotru stundu	ar pusotriem litriem ar pusotrām stundām	ar divi, komats, vienu metru ar viens, komats, četrām tonnām ar trīs, komats, četrpadsmit gramiem
<b>L.</b> divās trešdaļās trīs/trijās ceturtdaļās	pusotrā litrā pusotrā stundā	pusotros litros pusotrās stundās	divi, komats, vienā metrā viens, komats, četrās tonnās trīs, komats, četrpadsmit gramos
<b>V.</b> -	-	-	-

**N.** Kanniņā ir pusotrs litrs (pusotri litri) piena. Kannus on poolteist liitrit piima. Jāgaida vēl pusotra stunda (pusotras stundas). Tuleb vēl poolteist tundi oodata. Griestu augstums ir divi, komats, viens metrs. Lae kõrgus on kaks koma üks meetrit.

**G.** Vēl trūkst pusotra litra. Puudub vēl poolteist liitrit piima. Vēl vajag trīs, komats, četrpadsmit gramu pulvera. Veel on vaja kolm koma neliteist grammi pulbrit.

**D.** Esi gatavs pusotrai stundai (pusotrām stundām) latviešu gramatikas? Drīz lekcija sāksies! Kas oled valmis pooleteise tunniseks läti grammatikaks? Varsti algab loeng! Pieauguša degunradža svars sākas no viens, komats, četrām tonnām. Täiskasvanud ninasarviku kaal algab ühest koma neljast tonnist.

**A.** Salasīju pusotru litru krūmmelleņu. Korjasin poolteist liitrit pōsasmustikaid. Nogriez divi, komats, vienu metru auklas. Lōika kaks koma üks meetrit paela. Suntažu baznīcas zvans sver viens, komats, četras tonnas. Suntaži kiriku kell kaalub üks koma neli tonni. **I.** Par prezidentu ar divām trešdaļām balsu ievēlēja Kārli Ozolu. Presidendiks valiti kahe kolmandiku hāāle ūlekaaluga Karlis Ozols. Vienu ēdamkaroti kumelīšu ziedu aplej ar pusotru litru verdoša ūdens. Ūks supilusikatāis kummelit kallatakse ūle pooleteise liitri veega. Jaunieti aizturēja ar trīs, komats, četriem gramiem marihuānas. Nooruk peeti kinni kolme koma nelja grammi marihuanaaga. **L.** Pusotrā litrā (pusotros litros) ir tūkstoš piecsimt gramu ūdens. Pooleteises liitris on tuhat viissada grammi vett. Cik kilogramu ir viens, komats, četrās tonnās? Mītu kilo on ūhes koma neljas tonnīs?

### 43. tab. Aptuveni daudzumi

m. pl.	f. pl.
N. gadi <b>pieci</b> kādi <b>divi metri</b> ap desmit <b>maisū</b> apmēram <b>kilograms</b>	stundas <b>trīs</b> kādas <b>piecas minūtes</b> apmēram <b>divas tonnas</b>
G. gadu <b>piecu</b> kādu <b>divu metru</b> ap desmit <b>maisū</b> apmēram <b>kilogramā</b>	stundu <b>triju/trīs</b> kādu <b>piecu minūšu</b> apmēram <b>divu tonnu</b>
D. gadiem <b>pieciem</b> kādiem <b>diviem metriem</b> ap desmit <b>maisiem</b> apmēram <b>kilogramam</b>	stundām <b>trim/trijām</b> kādām <b>piecām minūtēm</b> apmēram <b>divām tonnām</b>
A. gadus <b>piecus</b> kādus <b>divus metrus</b> ap desmit <b>maisiem</b> apmēram <b>kilogramu</b>	stundas <b>trīs</b> kādas <b>piecas minūtes</b> apmēram <b>divas tonnas</b>
I. ar gadiem <b>pieciem</b> ar kādiem <b>diviem metriem</b> apmēram ar <b>kilogramu</b>	ar stundām <b>trim/trijām</b> ar <b>piecām minūtēm</b> apmēram ar <b>divām tonnām</b>
L. gadus <b>piecus</b> kādus <b>divus metrus</b> apmēram <b>kilogramā</b>	stundās <b>trīs/trijās</b> kādās <b>piecās minūtēs</b> apmēram <b>divās tonnās</b>
V. –	-

- N.** Pagāja gadi **pieci**. Möödus aastat viis. Istabas platums kādi divi metri. Toa laius on ligi kaks meetrit. Te ir apmēram kilograms. Siin on umbes üks kilo. Paies stundas **tris**. Möödub tundi kolm. Kravā ir apmēram divas tonnas. Koormas on ligi kaks tonni.
- G.** Gadu **piecu** laikā stipri pieņēmas svarā. Viie aasta jooksul võttis kaalus kõvasti juurde. Vēl vajag ap desmit maisu. Veel on vaja ligi kümme kotti. Trūkst apmēram kilograma. Puudub ligi kilo. Trūkst apmēram divu tonnu. Puudub ligi kaks tonni.
- D.** Pēc **gadiem** **pieciem** būšu kredītu atmaksājis. Aasta viie pärast olen pangalaenu ära maksnud. Istabas platumam jābūt kādiem četriem metriem. Toa laius peab olema neli meetrit. Tur jābūt apmēram divām tonnām. Seal peab olema ligi kaks tonni.
- A.** Ārzemēs nodzīvoju gadus **piecus**. Vālismaal elasin peaaegu viis aastat. Kāds **divus** mēnešus biju bez darba. Ligi kaks kuud olin töötu. Restorāns nopirka apmēram divas tonnas kartupeļu. Restoran ostis ligi kaks tonni kartuleid.
- I.** Apmēram **ar** kilogramu pietiks. Umbes kilost piisab. **Ar** **stundām** **trim** būs par maz. Kolmest tunnist jāb väheks.
- L.** **Gados** **četros** māju uzcelšu. Aasta neljaga ehitan maja. **Stundās** **piecās** darbu pabeigsim. Viie tunniga lõpetame töö.

#### 44. tab. Nenoteikti daudzumi

Apstākļa vārds ar lietvārdu		Īpašības vārds ar lietvārdu	
m.	f.	m.	f.
N. daudz gad <u>u</u> daudz laik <u>a</u>	daudz stund <u>u</u> daudz naud <u>as</u>	daudz <i>ī</i> gadi	daudz <i>as</i> stund <i>as</i>
G. daudz gad <u>u</u> daudz laik <u>a</u>	daudz stund <u>u</u> daudz naud <u>as</u>	daudz <u>u</u> gadu	daudz <u>u</u> stundu
D. -		daudz <i>iem</i> gadiem	daudz <i>ām</i> stund <i>ām</i>
A. daudz gad <u>u</u> daudz laik <u>a</u>	daudz stund <u>u</u> daudz naud <u>as</u>	daudz <u>us</u> gadus	daudz <i>as</i> stund <i>as</i>
I.		ar daudz <i>iem</i> gadiem	ar daudz <i>ām</i> stund <i>ām</i>
L. -		daudz <i>os</i> gados	daudz <i>ās</i> stund <i>ās</i>
V. -		-	

Daudz gadu jau pagājis. Palju aastaid on juba möödunud. Viņam ir ļoti daudz naud**as**. Tal on väga palju raha. Viņam nav tik daudz naud**as**. Tal ei ole nii palju raha. Tāds darbs prasa daudz laik**a**. Selline töö nõuab palju aega.

**pl. N.** Pagājušas jau daudz**as** stund**as**. On möödunud juba mitu tundi.

**pl. G.** Tas ir daudz**u** stundu darbs. See on mitme tunni töö.

**pl. D.** Šķūnī ir malka daudz**iem** gadi**em**. Kauris on puid mitmeks aastaks.

**pl. A.** Nebijām tikušies daudz**us** gad**us**. Me ei olnud kohtunud mitu aastat.

**pl. I.** Iepazin**os ar** daudz**iem** jauni**em** draugi**em**. Tutvusi**n** paljude uute sõpradega.

**pl. L.** Daudz**os** gad**os** daudz var padarī**t**. Mitme aastaga vōib paljugi āra teha.

**45. tab.** Lietvārdi akuzatīvā un lokāmi skaitļa vārdi  
saistījumā ar īpašības vārdiem  
(ar nenoteikto un noteikto galotni)

Īpašības vārdi vīriešu dzimtē		Īpašības vārdi sieviešu dzimtē	
lietv. sg.	lietv. pl.	lietv. sg.	lietv. pl.
N.sg. mēnesi ilgš, <b>-ais</b>	divus metrus garš, <b>-ais</b>	stundu ilgā, <b>-ā</b>	divus gadus vecā, <b>-ā</b>
pl. mēnesi ilgi, <b>-ie</b>	divus metrus gari, <b>-ie</b>	stundu ilgās, <b>-ās</b>	divus gadus vecās, <b>-ās</b>
G.sg. mēnesi ilgā, <b>-ā</b>	divus metrus gara, <b>-ā</b>	stundu ilgās, <b>-ās</b>	divus gadus vecās, <b>-ās</b>
pl. mēnesi ilgu, <b>-o</b>	divus metrus garu, <b>-o</b>	stundu ilgu, <b>-o</b>	divus gadus vecu, <b>-o</b>
D.sg. mēnesi ilgām, <b>-ajām</b>	divus metrus garam, <b>-ajām</b>	stundu ilgai, <b>-ajai</b>	divus gadus vecai, <b>-ajai</b>
pl. mēnesi ilgiem, <b>-ajiem</b>	divus metrus gariem, <b>-ajiem</b>	stundu ilgām, <b>-ajām</b>	divus gadus vecām, <b>-ajām</b>
A.sg. mēnesi ilgu, <b>-o</b>	divus metrus garu, <b>-o</b>	stundu ilgu, <b>-o</b>	divus gadus vecu, <b>-o</b>
pl. mēnesi ilgus, <b>-os</b>	divus metrus garus, <b>-os</b>	stundu ilgās, <b>-ās</b>	divus gadus vecās, <b>-ās</b>
I.sg. ar mēnesi ilgu, <b>-o</b>	ar divus metrus garu, <b>-o</b>	ar stundu ilgu, <b>-o</b>	ar divus gadus vecu, <b>-o</b>
pl. ar mēnesi ilgiem, <b>-ajiem</b>	ar divus metrus gariem, <b>-ajiem</b>	ar stundu ilgām, <b>-ajām</b>	ar divus gadus vecām, <b>-ajām</b>
L.sg. mēnesi ilgā, <b>-ajā</b>	divus metrus garā, <b>-ajā</b>	stundu ilgā, <b>-ajā</b>	divus gadus vecā, <b>-ajā</b>
pl. mēnesi ilgus, <b>-ajos</b>	divus metrus garos, <b>-ajos</b>	stundu ilgās, <b>-ajās</b>	divus gadus vecās, <b>-ajās</b>
V. –		-	

**m.**

**sg. N.** Mēnesi ilgš atvaļinājums ir garš atvaļinājums. Kuupikkune puhkus on pikk puhkus.

**sg. G.** Mēnesi ilgā atvaļinājuma laikā kļūst jau apnicīgi. Kuupikkuse puhkuse ajal hakkab juba igav.

**sg. D.** Mūsu mēnesi ilgajām atvaļinājumiem jāsākas pēc nedēļas! Meie kuupikkune puhkus peab algama nādala pārst!

**sg. A.** Mēs savu mēnesi ilgo atvaļinājumu pavadījām Dienvidēiropā. Me veetsime oma kuupikkuse puhkuse Lōuna-Euroopas.

**sg. L.** Mūsu mēnesi ilgajā atvaļinājumā lija tikai četras dienas. Meie kuupikkuse puhkuse ajal sadas kōigest neli pāeva.

**sg. N.** Divus metrus garš basketbolists nav nemaz tik garš. Kahemeetrine korvpallur ei olegi nii pikk.  
**sg. G.** Komandā nebija neviena divus metrus gara basketbolista. Meeskonnas polnud ühtegi kahemeetrist korvpallurit. **sg. D.** Divus metrus garam basketbolistam ir garas rokas. Kahemeetrisel korvpalluril on pikad kāed. **sg. A.** Divus metrus garu basketbolistu pie sevis aicina daudzas komandas. Kahemeetrist korvpallurit kutsuvad oma meeskonda paljud. **sg. L.** Šodienas spēlē divus metrus garajā basketbolistā bija īsts cīņas spars. Tānases māngus oli kahemeetrisel korvpalluril tōeline mānguhoog.

f.

**sg. N.** Stundu ilga lekcija ir pietiekami gara. Tunnine loeng on piisavalt pikk. **sg. G.** Stundu ilgas lekcijas laikā garlaicīgi nekļūst. Tunnise loengu ajal igav ei hakka. **sg. D.** Pēc piecām minūtēm jāsākas stundu ilgai lekcijai. Viie minuti pārast peab algama tunnine loeng. **sg. A.** Stundu ilgu lekciju var noklausīties ar interesi. Tunnist loengut vōib huvīga kuulata. **sg. L.** Stundu ilgā lekcijā neviens neaizmieg. Tunnise loengu ajal ei jāā keegi magama.

**sg. N.** Divus gadus veca meitene drīz sāks runāt. Kaheaastane tūdruk hakkab varsti rāākima.

**sg. G.** Divus gadus vecas meitenes vecāki gaida, kad meitene sāks runāt. Kaheaastase tūdruku vanemad ootavad, millal tūdruk rāākima hakkab. **sg. A.** Divus gadus vecu meiteni gaida drīz runājam. Kaheaastaset tūdrukult oodatakse peatset rāākimist.

**46. tab.** Nelokāmi skaitļa vārdi kopā ar lietvārdiem  
saistījumā ar īpašības vārdiem

m.			f.	
N. sg.	simt gadu <b>vecs</b>	pusotru gadu <b>vecs</b>	simt gadu <b>veca</b>	pusotru gadu <b>veca</b>
pl.	desmit dienu <b>ilgi</b>		desmit dienu <b>ilgas</b>	
G. sg.	simt gadu <b>veca</b>	pusotru gadu <b>veca</b>	simt gadu <b>vecas</b>	pusotru gadu <b>vecas</b>
pl.	desmit dienu <b>ilgu</b>		desmit dienu <b>ilgu</b>	
D. sg.	simt gadu <b>vecam</b>	pusotru gadu <b>vecam</b>	simt gadu <b>vecai</b>	pusotru gadu <b>vecai</b>
pl.	desmit dienu <b>ilgiem</b>		desmit dienu <b>ilgām</b>	
A. sg.	simt gadu <b>vecu</b>	pusotru gadu <b>vecu</b>	simt gadu <b>vecu</b>	pusotru gadu <b>vecu</b>
pl.	desmit dienu <b>ilgus</b>		desmit dienu <b>ilgas</b>	
I. sg.	ar simt gadu <b>vecu</b>	ar pusotru gadu <b>vecu</b>	ar simt gadu <b>vecu</b>	ar pusotru gadu <b>vecu</b>
pl.	ar desmit dienu <b>ilgiem</b>		ar desmit dienu <b>ilgām</b>	
L. sg.	simt gadu <b>vecā</b>	pusotru gadu <b>vecā</b>	simt gadu <b>vecā</b>	pusotru gadu <b>vecā</b>
pl.	desmit dienu <b>ilgos</b>		desmit dienu <b>ilgās</b>	
V. -			-	

**m. sg. N.** Simt gadu **vecs** **vīrs** joprojām ir **možs** un **darbīgs**. Saja aastane mees on endiselt **kõbus** ja **toimekas**.

**sg. G.** Simt gadu **veca** **vīra** atmiņa ir laba. Saja-aastase mehe mālu on hea. **sg. D.** Simt gadu **vecam**

**vīram** ir daudz ko atcerēties. Saja-aastasel mehel on palju mālestusi. **sg. A.** Simt gadu **vecu** **vīru**

apsveica **kuplā** radnieku saime. Saja-aastast meest õnnitles arvukas sugulaspere. **sg. I.** **Ar** simt gadu

**vecu** **vīru** ir jauki aprunāties. Saja-aastase mehega on tore vestelda. **sg. L.** Simt gadu **vecā** **vīrā** ir

interesanti klausīties. Saja-aastast meest on huvitav kuulata.

**pl. N.** Desmit dienu **ilgi** valodas **kursi**. Kümnepäevane keelekursus. **pl. G.** Desmit dienu **ilgu** valodas **kursu** laikā apgūst lietvārdu locīšanu. Kümnepäevase keelekursuse jooksul õpitakse ära nimisõna käänamine.

**pl. D.** Desmit dienu **ilgiem** valodas **kursiem** seko patstāvīgas mācības. Kümnepäevasele keelekursusele järgneb iseseisev õpe. **pl. A.** Desmit dienu **ilgus** valodas **kursus** apmaksā valsts. Kümnepäevase keelekursuse eest maksab riik. **pl. I.** **Ar** desmit dienu **ilgiem** valodas **kursiem** ir par maz. Kümnepäevasest keelekursusest on liiga vähe. **pl. L.** Desmit dienu **ilgos** valodas **kursos** var iemācīties diezgan daudz. Kümnepäevase keelekursuse jooksul võib ūsna paljugi ära õppida.

**sg. N.** Pusotru **gadu** **vecs** **mazulis** jau staigā. Pooleteiseaastane mudilane juba kāib. **sg. G.** Pusotru **gadu** **veca** **mazuļa** mamma jau iet darbā. Pooleteiseaastase mudilase ema kāib juba tööl. **sg. D.** Pusotru **gadu** **vecam** **mazulim** ir laba apetīte. Pooleteiseaastasel mudilasel on hea isu. **sg. A.** Pusotru **gadu** **vecu** **mazuli** pieskata auklīte. Pooleteiseaastast mudilast hoiab hoidja. **sg. I.** **Ar** pusotru **gadu** **vecu** **mazuli** daudz jāspēlējas. Pooleteiseaastase mudilasega peab palju mängīma.

**f. sg. N.** Simt **gadu** **veca** **ēka** ir diezgan labā stāvoklī. Saja-aastane hoone on ūsna heas seisus.

**sg. G.** Simt **gadu** **vecas** **ēkas** jumts ir jālabo. Saja-aastase hoone katus vajab parandamist. **sg. A.** Simt **gadu** **vecu** **ēku** remontē. Saja-aastast hoonet remonditakse. **sg. L.** Simt **gadu** **vecā** **ēkā** ir viesnīca. Saja-aastases hoones on hotell.

**m. pl. N.** Pie mūsu mājas aug simt **gadu** **veci** **ozoli**. Meie maja juures kasvavad saja-aastased tammed.

**pl. G.** Simt **gadu** **vecu** **ozolu** aleja. Saja-aastaste tammede puistee. **pl. D.** Simt **gadu** **veciem** **ozoliem** ir kupls zaru vainags. Saja-aastastel tammedel on lopsakas vōra. **pl. L.** Simt **gadu** **vecos** **ozolos** dzīvo vāveres un pūces. Saja-aastastel tammedel elavad oravad ja öökullid.

### 47. tab. Pulksteņa laiks

sg.	pl.
N. [pulksten] viens	[pulksten] divi
G. –	-
D. –	no/līdz/pirms/pēc [pulksten] vien <b>iem</b> no/līdz/pirms/pēc [pulksten] div <b>iem</b>
A. –	-
I. –	-
L. –	[pulksten] vien <b>os</b> [pulksten] div <b>os</b>
V. –	-

Cik pulkstenis? – Pulkstenis ir viens. Mis kell on? – Kell on üks. Pulkstenis ir divi. Kell on kaks. Pulkstenis ir trīs. Kell on kolm. Ir jau četri. On juba neli. Drīz būs pieci. Varsti on viis.

Kad notiek lekcijas universitātē? Millal on ūlīkoolis loengud? – Lekcijas notiek **no** pulksten deviņiem līdz pulksten pieciem (no deviņiem līdz pieciem). Loengud on kella ūheksast kella viieni (ūheksast viieni).

Cikos beidzas pirmā lekcija? Mis kell lõpeb esimene loeng? – Pirmā lekcija beidzas [pulksten] desmitos trīsdesmit. Esimene loeng lõpeb (kell) kümme kolmkümmend.

Cikos ir garais pusdienu starpbūdis? Mis kell on pikk lõunavahetund? – Būtu labi, ja tas sāktos vienos. Oleks hea, kui see algaks kell üks.

Cikos slēdz Latvijas Universitātes durvis? Mis kell suletakse Lāti ūlīkooli uks? – Laikam pēc deviņiem. Arvatavasti pārast kella ūheksat.

Cikos sākas kora mēģinājums? Mis kell algab kooriproov? – Kora mēģinājums sākas sešos piecpadsmī. Kooriproov algab kell veerand seitse.

Cikos jānāk uz kora mēģinājumu? Mis kell peab kooriproovi tulema? – Varat nākt jau pirms sešiem. Vōite tulla juba enne kuut.

Līdz cikiem tas ilgst? Mis kellani see kestab? – Kora mēģinājums ilgst līdz [pulksten] astoņiem trīsdesmit. Kooriproov kestab kella poole ūheksani.

#### 48. tab. Datumu locīšana

N.	tūkstoš deviņi simti astoņpadsmi <b>tais</b> gads	pirm <b>ais</b> janvāris
G.	tūkstoš deviņi simti astoņpadsmi <b>ā</b> gada	pirm <b>ā</b> janvāra
D.	tūkstoš deviņi simti astoņpadsmi <b>ajam</b> gadam	pirm <b>ajam</b> janvārim
A.	tūkstoš deviņi simti astoņpadsmi <b>o</b> gadu	pirm <b>o</b> janvāri
I.	ar tūkstoš deviņi simti astoņpadsmi <b>o</b> gadu	ar pirm <b>o</b> janvāri
L.	tūkstoš deviņi simti astoņpadsmi <b>ajā</b> gadā	pirm <b>ajā</b> janvārī
V.-		

**sg. N.** Ir sācies jaunais, divtūkstoš piecpadsmitais gads. On alanud uus, kahetuhande viieteistkümnes aasta. **sg. G.** Tūkstoš deviņi simti piektā gada revolūcija. Tuhande üheksasaja viienda aasta revolutsioon. **sg. D.** Līdz tūkstoš deviņi simti trīsdesmit ceturtajam gadam Latvija bija parlamentārā republika. Tuhande üheksasaja kolmekümne neljanda aastani oli Lāti parlamentaarne vabariik. **sg. A.** Vecaistēvs labi atceras tūkstoš deviņi simti četrdesmito gadu. Vanaisa mäletab hästi tuhande üheksasaja neljakümnendat aastat. **sg. L.** Latvija dibināta tūkstoš deviņi simti astoņpadsmitajā gadā. Lāti riik loodi tuhande üheksasaja kaheksateistkümnendal aastal. Latvija atguva neatkarību tūkstoš deviņi simti deviņdesmit pirmajā gadā. Lātis taastati iseseisvus tuhande üheksasaja üheksakümne esimesel aastal. Divtūkstoš ceturtajā gadā Latvija iestājās Eiropas Savienībā. Kahe tuhande neljandal aastal astus Lāti Euroopa Liitu.

**sg. N.** Pirmais janvāris ir Jaungada diena. Esimene jaanuar on esimene päev uuel aastal.

**sg. G.** Pirmā janvāra rītā pilsētu ielas ir tukšas. Esimese jaanuari hommikul on linnatānavad tühjad.

**sg. D.** Pirmajam janvārim raksturīgs klusums. Esimesele jaanuarile iseloomulik vaikus.

**sg. A.** Pirmo janvāri cilvēki pavada mājās. Esimese jaanuari veedavad inimesed kodus.

**sg. L.** Pirmajā janvārī visi ilgi guļ. Esimesel jaanuaril magavad kõik kaua.

## Divdabju locīšana

### 49. tab. Darāmās kārtas tagadnes un pagātnes<sup>1</sup> divdabji vīriešu dzimtē

sg.	pl.
N. kūstošs, nokusis sniegs	kūstoši, nokusuši sniegi
G. kūstoša, nokusuša sniega	kūstošu, nokusušu sniegu
D. kūstošam, nokusušam sniegam	kūstošiem, nokusušiem sniegiem
A. kūstošu, nokusušu sniegu	kūstošus, nokusušus sniegius
I. ar kūstošu, ar nokusušu sniegu	ar kūstošiem, ar nokusušiem sniegiem
L. kūstošā, nokusušā sniegā	kūstošos, nokusušos sniegos
V.	

sg.	pl.
N. kūstošais, nokusušais sniegš	kūstošie, nokusušie sniegi
G. kūstošā, nokusušā sniega	kūstošo, nokusušo sniegu
D. kūstošajam, nokusušajam sniegam	kūstošajiem, nokusušajiem sniegiem
A. kūstošo, nokusušo sniegu	kūstošos, nokusušos sniegius
I. ar kūstošo, ar nokusušo sniegu	ar kūstošajiem, ar nokusušajiem sniegiem
L. kūstošajā, nokusušajā sniegā	kūstošajos, nokusušajos sniegos
V.	

<sup>1</sup> Ir viena atšķirība, salīdzinot ar īpašības vārdu locīšanu.

**sg. N.** Tekošs ūdens caurulēs nesasalst. Voolav vesi ei külmu torudes kinni. **sg. G.** Samērcēja kājas kūstoša sniega pelķē. Kastis jalad sulava lume lompi. **sg. D.** Ilgstošam sausumam sekoja slapjš laiks. Pikaajalisele pōuale jārgnes vihmaperiōod. **sg. A.** Kā augi pārcieš ilgstošu sausumu? Kuidas taimed taluvad pikaajalist pōuda? **sg. I.** Sēdēja kafejnīcā kopā ar skumstošu skuķi. Istus kohvikus koos nukrutseva plikaga. **sg. L.** Lieldienu rītā mute jāmazgā tekošā ūdenī. Lihavõttepūha hommikul peab nägu pesema voolava veega.

**pl. N.** Salstoši pirksti jākustina. Külmetavaid sõrmi peab liigutama. **pl. G.** Birstošu cepumu drupačas uz galda. Mureda küpsise puru laual. **pl. D.** Kā palīdzēt raudošiem bērniem? Kuidas aidata nutvaid lapsi? **pl. A.** Ielās redz apkārtklaiņojošus nabagus. Tānavatel vōib nāha hulkuvaid vaeseid. **pl. L.** Kukaiņi ziemo augsnē un trūdošos kokos. Putukad talvituvad mullas ja kōdunevates puudes.

**sg. N.** Tekošais konts. Jooksev konto. **sg. G.** Pēc ilgstošā sala iestājās atkusnis. Pārast pikajalist pakast saabus sulailm. **sg. D.** Grimstošajam kuģim nodzisa visas gaismas. Kōik uppuva laeva tuled kustusid. **sg. A.** Sīkstošo vīrieti, kuru glābēji izcēla no ūdens, izdevās atdzīvīnāt. Pāastjatel õnnestus veest vālja toodud mees pāasta. **sg. I.** Māte nezina, ko iesākt ar viņas raudošo bērnu. Ema ei tea, mida tema nutva lapsega peale hakata. **sg. L.** Tekošajā kontā ir liels pārpalikums. Jooksvas kontos on suur ūlejāak.

**pl. N.** Ilgstošie lieti izraisīja plūdus. Kestvad vihmahood tekitasid ūleujutusi. **pl. G.** Tekošo rēķinu apmaksā. Jooksvate arvete maksmine. **pl. D.** Kā palīdzēt maniem skumstošajiem draugiem?

Kuidas saab aidata minu kurvastavaid sõpru? **sg. A.** Kur dabūt trūkstošos līdzekļus? Kust saab puuduvaid rahalisi vahendeid?. **sg. I.** Fotogrāfijā ir sievietē kopā ar viņas smaidošajiem bērniem. Fotol on naine koos oma naeratavate lastega. **sg. L.** Nauda, kas ir tekošajos kontos. Jooksvatel kontodel olev raha.

**sg. N.** Zemē gulēja nogībis zēns. Maas lamas minestanud poiss. **sg. G.** Sapampuša ceļgala dēļ paliku mājās. Paistes pōlve pārast jāin koju. **sg. D.** Piekusušam gājējam ļoti gribas dzert. Vāsinud jalakāija on vāga janune. **sg. A.** Es pacēlu nokritušu divlatnieku. Tōtsin maast kahelatise. **sg. I.** Nerādies cilvēkos ar tādu sapīkušu ģīmi! Āra tule inimeste sekka sellise pahura nāoga! **sg. L.** Pa ielu iet vīrietis apdilušā mētelī. Tānaval kōnnib kulunud mantlis mees.

**pl. N.** Uz soliņa sēdēja nedaudz iereibuši vīri. Pingil istusid mōned kerges joobes mehed. **pl. G.** Uz ielas bija dzirdamas iereibušu cilvēku sarunas. Tānavalt kostis joobes inimeste kōnet. **pl. D.** Piekusušiem ceļotājiem vajag naktsmītņi. Vāsinud rāndurid vajavad öōmāja. **pl. A.** Nav patīkami uz ielas redzēt iereibušus cilvēkus. Tānavatel ei ole meeldiv nāha joobnud inimesi. **pl. I.** Fotogrāfijā ābele ar nobirušiem āboliem. Fotol on öōnapuu mahakukkunud öōuntega. **pl. L.** Glābēji meklē cilvēkus zemestrīcē sagruvušos pilsētas rajonos. Pāāstjad otsivad inimesi maavārinās kannatanud linnarajoonidest.

**sg. N.** Nogūtušais zēns bija no manas klases. Minestanud poiss oli minu klassist. **sg. G.** Nogūtušā zēna vecāki ļoti uztraucās. Minestanud poisi vanemad olid vāga mures. **sg. D.** Nogūtušajam zēnam deva paosfti ožamo spirtu. Minestanud poisile anti nuuskpiiritust nuusutada. **sg. A.** Nogūtušo zēnu nesa nestuvēs. Minestanud poissi kanti kandraamil. **sg. I.** Ar nogūtušo zēnu tagad viss ir labi. Minestanud poisiga on nūūd kōik korras. **sg. L.** Tajā satrunējušajā celmā dzīvo zalkši. Selles kōdunenud kānnus elavad nastikud.

**pl. N.** Iereibušie vīri skaļi klaigāja. Joobnud mehed lārmāsīd valjusti. **pl. G.** Iereibušo vīriešu žesti bija agresīvi. Joobnud meeste žestīd olīd agresīivsēd. **pl. D.** Nogūtušajiem dziedātājiem palīdzēja ārsti. Arstīd andsīd abi minestanud lauljale. **pl. A.** Mājinieki priecīgi sagaidīja piekusušos sēnotājus. Kodused vōtsīd vāsīnud seenelīsed rōōmuga vastu. **pl. I.** Fotogrāfijā vecāki ar saviem pieaugušajiem bērniem. Fotol on vanemad oma tāiskasvanud lastega. **pl. L.** Tajos satrunējušajos celmos dzīvo zalkši. Nendes kōdunenud kāndudes elavad nastikud.

**50. tab. Darāmās** kārtas **tagadnes** un **pagātnes** **divdabji**  
**sieviešu** dzimtē

	sg.	pl.
N.	mulstoša, samuls <b>usi</b> meitene	mulstošas, samulsušas meitenes
G.	mulstošas, samulsušas meitenes	mulstošu, samulsušu meiteņu
D.	mulstošai, samulsušai meitenei	mulstošām, samulsušām meitenēm
A.	mulstošu, samulsušu meiteni	mulstošas, samulsušas meitenes
I.	ar mulstošu, ar samulsušu meiteni	ar mulstošām, samulsušām meitenēm
L.	mulstošā, samulsušā meitenē	mulstošās, samulsušās meitenēs
V.		

	sg.	pl.
N.	mulstošā, samuls <b>usi</b> meitene	mulstošās, samulsušās meitenes
G.	mulstošās, samulsušās meitenes	mulstošo, samulsušo meiteņu
D.	mulstošajai, samulsušajai meitenei	mulstošajām, samulsušajām meitenēm
A.	mulstošo, samulsušo meiteni	mulstošās, samulsušās meitenes
I.	ar mulstošo, samulsušo meiteni	ar mulstošajām, samulsušajām meitenēm
L.	mulstošajā, samulsušajā meitenē	mulstošajās, samulsušajās meitenēs
V.		

**sg. N.** Ziedoša plūme. Õitsev ploomipuu. **sg. G.** Pie ziedošas ābeles ir dārza krēsls. Õitseva õunapuu juures on aiatool. **sg. D.** Sieviete stāv blakus ziedošai ābelei. Naisterahvad seisab õitsva õunapuu kõrval.

**sg. A.** Ieliec vāzē vienu plaukstošu rozī! Pane puhkev roos vaasi! **sg. I.** Foto ar ziedošu ābeli fonā. Foto õitsva õunapuu foonil. **sg. L.** Ziedošā ābelē sēž mājas strazds. Õitsval õunapuul istub kuldnokk.

**pl. N.** Septembra beigās sākās ilgstošas lietugāzes. Septembri lõpus algasid kestvad vihmahood.

**pl. G.** Ražas novākšana aizkavējās ilgstošu lietugāžu dēļ. Saagikoristus hilines pikaajalise vihmavalingu tõttu.

**pl. D.** Ilgstošām lietugāzēm sekoja plūdi. Pikaajalisele vihmaperioodile järgnes üleujutus. **pl. A.** Laika vērotāji jau vararā paredzēja ilgstošas lietugāzes. Ilmaennustajad ennustasid juba suvel pikaajalisi vihmahoogusid.

**sg. N.** Šī ziedošā ābele ir vecākais koks dārzā. See õitsev õunapuu on vanim puu aias. **sg. G.** Austošās saules staros pasaule izskatījās brīnumaini skaista. Pāiksetõusukiirtes nāis maailm imeliselt kaunis.

**sg. N.** Piekususi sēņotāja gaidīja autobusu. Vāsinud seeneline ootas bussi. **sg. G.** Izplaukušas rozes reibinošā smarža. Puhkenud roosi lumrav lõhn.

**pl. N.** Nosalušas kājas jāsasilda. Kūlmunud jalgu peab soojendama. **pl. G.** Izplaukušu rožu reibinošā smarža. Puhkenud rooside lumrav lõhn.

**sg. N.** Salijusi ogotāja vēlāk saslima. Vihmas läbimärjaks saanud marjuline jäi hiljem haigeiks.

**pl. N.** Salijušās ogotājas pārgērba sausas drēbes. Vihma käes läbimärjaks saanud marjulised vahetasid märjad riided kuivade vastu.

**51. tab. Ciešamās kārtas tagadnes un pagātnes divdabji**  
*(visus loka kā īpašības vārdus ar nenoteikto un noteikto galotni)*  
vīriešu dzimtē

	sg.	pl.
N.	darāms, padarīts darbs	darāmi, padarīti darbi
G.	darāma, padarīta darba	darāmu, padarītu darbu
D.	darāmam, padarītam darbam	darāmiem, padarītiem darbiem
A.	darāmu, padarītu darbu	darāmus, padarītus darbus
I.	ar darāmu, ar padarītu darbu	ar darāmiem, ar padarītiem darbiem
L.	darāmā, padarītā darbā	darāmos, padarītos darbos
V.		

	sg.	pl.
N.	darāmais, padarītais darbs	darāmie, padarītie darbi
G.	darāmā, padarītā darba	darāmo, padarīto darbu
D.	darāmajam, padarītajam darbam	darāmajiem, padarītajiem darbiem
A.	darāmo, padarīto darbu	darāmos, padarītos darbus
I.	ar darāmo, ar padarīto darbu	ar darāmajiem, ar padarītajiem darbiem
L.	darāmajā, padarītajā darbā	darāmajos, padarītajos darbos
V.		

**sg. N.** Radiovadāms helikopters. Kaugjuhtimisega helikopter. **sg. G.** Radiovadāma helikoptera pulsts. Kaugjuhtimisega helikopteri pult. **sg. D.** Radiovadāmam helikopteram nolūza spārns. Kaugjuhtimisega helikopteril murdus tiib. **sg. A.** Nopirkām radiovadāmu helikopteru. Ostsime kaugjuhitava helikopteri. **sg. I.** Rotāļas ar radiovadāmu helikopteru. Māngud kaugjuhitava helikopteriga. **sg. L.** Radiovadāmā helikopterā ir kāds bojājums. Kaugjuhtimisega helikopteril on mingi rīke.

**pl. N.** Ar saules baterijām darbināmi braucamrīki. Pāiksepatareiga kāivitatavad sōidukid. **pl. G.** Ar saules baterijām darbināmu braucamrīku uzbūve. Pāiksepatareiga kāivitatavate sōidukite ūlesehitus. **pl. D.** Ar saules baterijām darbināmiem braucamrīkiem ir nākotne. Pāiksepatareidega kāivitavatel sōidukitel on tulevik. **pl. A.** Firma piedāvā ar saules baterijām darbināmus braucamrīkus. Firma pakub pāiksepatareidega kāivitavaid sōidukeid. **pl. L.** Ar saules baterijām darbināmos braucamrīkos benzīnu nelej. Pāiksepatareidega kāivitavatesse sōidukitesse ei tangita bensiini.

**sg. N.** Šķidrāis un cietāis kurināmais. Vedel ja tahke kūtus. **sg. G.** Kurināmā sagāde. Kūtusevaru. **sg. D.** Piedeva cietajam kurināmajam. Lisa tahkele kūtusele. **sg. A.** Kurināmo sagādā pirms apkures sezonas. Kūtust muretsetakse enne kūtteperioodi. **sg. I.** Siltumņīcas apkurina ar šķidro kurināmo. Kasvuhooneid kōetakse vedelkūtusega.

**pl. N.** Šodien darāmie darbi. Tāna tehtavad tööd. **pl. G.** Šodien darāmo darbu saraksts. Tāna tehtavate tööde nimekiri. Kristāmo un iesvētāmo sagatavošana. Ristitavate ja leeritavate nimekiri.  
**pl. D.** Darāmajiem darbiem nebija gala. Tegemata töödel ei olnud lõppu. Iesvētāmajiem iepriekš jāsagatavojas. Leerilapsed peavad eelnevalt ette valmistama. **pl. A.** Iesvētāmos sveica ar ziediem. Leerilapsi õnnitleti lilledega. **pl. I.** Sastādīju sarakstu ar šodien darāmajiem darbiem. Koostasin tāna tehtavate tööde nimekirja.

**sg. N.** Labi padarīts darbs. Hästi tehtud töö. Šis ir 1912. gadā celts nams. See on 1912.aastal ehitatud hoone. **sg. G.** Labi padarīta darba sajūta. Hästi tehtud töö tunne. **sg. D.** Dāvātam zirgam zobos neskātās. Kingitud hobuse suhu ei vaadata. **sg. A.** Izlietu ūdeni nesasmelsi. Mis tehtud, see tehtud.

**pl. N.** Šie ir pirms Pirmā pasaules kara celti nami. Need on enne Esimest Maailmasõda ehitatud hooned.  
**pl. G.** Agrāk celtiem namiem ir dakstiņu jumti. Varem ehitatud majadel on kivikatused.  
**pl. A.** Pateiktus vārdus neatgriezīsi. Väljaöldud sõnu tagasi ei võta.

**sg. N.** Šis arhitekta Pēkšēna celtais nams ir īsts meistardarbs. See arhitekt Pekšensi ehitatud hoone on tōeline meistriteos. **sg. A.** Šo pirms Pirmā pasaules kara celto namu plāno pārbrūvēt. Seda enne Esimest Maailmasõda ehitatud hoonet kavatsetakse ūmber ehitada. **sg. L.** Šajā arhitekta Pēkšēna

celt**ajā** nam**ā** ir ļoti lieli dzīvokļi. Selles arhitekt Pekšensi ehitatud hoones on väga suured korterid. Š**ajā** 16. gadsimtā celt**ajā** nam**ā** tagad ir restorāns. Selles 16.sajandil ehitatud hoones on nūūd restoran.

pl. N. Pirms Pirmā pasaules kara celt**ie** nami ir skaisti un grez**ni**. Enne Esimest Maailmasōda ehitatud hooned on kaunid ja luksuslikud. Šķirot**ie** atkritumi. Sorteertud j**ā**ātmed. pl. G. Šķirot**o** atkritumu p**ār**str**ā**de. Sorteertud j**ā**ātmete t**ō**ōtlus. pl. D. Agr**ā**k celt**ajiem** nami**em** ir skaistas fas**ā**des. Varem ehitatud hoonetel on ilusad fassaadid. pl. A. Šķirot**os** atkritumu**s** p**ār**str**ā**d**ā** otrreiz. Sorteertud j**ā**ātmeid taast**ō**ōdeldakse. pl. L. Agr**ā**k celt**ajos** nam**os** ir lieli dzīvokļi. Varem ehitatud hoonetes on suured korterid.

**52. tab. Ciešamās kārtas tagadnes un pagātnes divdabji**  
*(visus loka kā īpašības vārdus ar nenoteikto un noteikto galotni)*  
**sieviešu dzimtē**

	sg.	pl.
N.	risināma, atrisināta problēma	risināmas, atrisinātas problēmas
G.	risināmas, atrisinātas problēmas	risināmu, atrisinātu problēmu
D.	risināmai, atrisinātai problēmai	risināmām, atrisinātām problēmām
A.	risināmu, atrisinātu problēmu	risināmas, atrisinātas problēmas
I.	ar risināmu, ar atrisinātu problēmu	ar risināmām, atrisinātām problēmām
L.	risināmā, atrisinātā problēmā	risināmās, atrisinātās problēmās
V.		

	sg.	pl.
N.	risināmā, atrisinātā problēma	risināmās, atrisinātās problēmas
G.	risināmās, atrisinātās problēmas	risināmo, atrisināto problēmu
D.	risināmajai, atrisinātajai problēmai	risināmajām, atrisinātajām problēmām
A.	risināmo, atrisināto problēmu	risināmās, atrisinātās problēmas
I.	ar risināmo, atrisināto problēmu	ar risināmajām, ar atrisinātajām problēmām
L.	risināmajā, atrisinātajā problēmā	risināmajās, atrisinātajās problēmās
V.		

**sg. N.** Steidzami nosūtāma vēstule. Kiiremas korras saadetav kiri. **pl. N.** Vairākas steidzami nosūtāmas vēstules. Mitu kiirkirja.

**sg. N.** Dziedamā balss. Lauluhääl. **sg. G.** Nākamās dienas programma. Järgmise päeva programm.  
**sg. L.** Nākamajā dienā daudziem sāpēja galva. Järgmisel päeval valutas paljudel pea.

**pl. N.** Nosūtāmās vēstules ir uz galda stūra. Saadetavad kirjad on lauanurgal. **pl. G.** Nosūtāmo vēstuļu kaudzīte ir uz galda stūra. Saadetavate kirjade kuhi on lauanurgal. **pl. D.** Nosūtāmajām vēstulēm jāpārbauda adreses. Saadetavate kirjade aadresse peab kontrollima. **pl. A.** Aiznesiet, lūdzu, nosūtāmās vēstules uz pastu! Viige palun saadetavad kirjad posti! **pl. I.** Aizej ar nosūtāmajām vēstulēm uz pastu! Palun mine ārasaadetavate kirjadega postkontorisse! **pl. L.** Nākamajās dienās līs. Järgmistel päevadel sajab.

**sg. N.** Šī ir pirms kara celta ēka. See on enne sõda ehitatud hoone. **sg. L.** Mēs dzīvojam pirms kara celtā ēkā. Me elame enne sõda ehitatud hoones.

**pl. N.** Šīs ir nesen izdotas grāmatas. Need on hiljuti väljaantud raamatud. **pl. G.** Nesen izdotu grāmatu plaukts. Hiljutiavaldatud raamatute riitul. **pl. D.** Pēdējā laikā izdotām grāmatām ir dīvains, mīksts vāku materiāls. Hiljuti avaldatud raamatute kaaned on imelikust pehmest materjalist.

**sg. N.** Šī ir autora nesen sarakstītā grāmata. See on autori hiljutikirjutatud raamat. **sg. G.** Šīs nesen sarakstītās grāmatas varoņi ir ņemti no dzīves. Selle hiljuti kirjutatud raamatukangelased on elust võetud. **sg. D.** Autora nesen sarakstītajai grāmatai ir viens trūkums – tā ir dārga! Autori hiljutikirjutatud raamatul on üks puudus – see on kallis! **sg. A.** Autora nesen sarakstīto grāmatu pērk labi. Autori hiljutikirjutatud raamatut ostetakse hästi. **sg. I.** Autors ar savu nesen sarakstīto grāmatu viesojās Leipziger grāmattirgū. Autor külastas oma hiljutikirjutatud raamatuga Leipzigi raamatumessi. **sg. L.** Autora nesen sarakstītajā grāmatā stāstīts par mūsdienām. Autori hiljutikirjutatud raamatus on kirjeldatud tänapäeva.

**pl. N.** Pirms kara celtās mājas ir labā stāvoklī. Enne sõda ehitatud majad on heas seisundis. **pl. G.** Izlasīto grāmatu saraksts. Loetud raamatute nimekiri. **pl. D.** Izlasītajām grāmatām jāveido konspekti. Lābiloetud raamatutest peab kirjutama konspekti. **pl. A.** Celtnieki atjauno pirms Pirmā pasaules kara celtās ēkas. Ehitajad taastavad enne Esimest maailmasõda ehitatud hooneid. **pl. L.** Pirms kara celtajās mājās ir nelieli dzīvokļi. Enne sõda ehitatud majades on väikesed korterid.

**53. tab.** Daļēji lokāmie divdabji ar -dams, -dama, -dami, -damas, -damies, -damās.

m.		f.	
sg.	pl.	sg.	pl.
N. skried <b>dams</b> skatī <b>damies</b>	skried <b>dami</b> skatī <b>damies</b>	skried <b>dama</b> skatī <b>damās</b>	skried <b>damas</b> skatī <b>damās</b>

**m. sg. N.** Suns, skriedams pakaļ kazām, skaļi rēja. Kitsi jālitav koer haukus valjusti.

**m. pl. N.** Suņi, skriedami pakaļ kazām, skaļi rēja. Kitsi jālitavad koerad haukusid valjusti.

**f. sg. N.** Kaza, bēgdama no suņa, skaļi blēja. Koera eest pōgenev kits määgis valjusti.

**f. pl. N.** Kazas, bēgdamas no suņa, skaļi blēja. Koera eest pōgenevad kitsed määgisid valjusti.

**m. sg. N.** Suns, skatīdamies uz Mēnesi, gaudoja. Kuu poole vaatav koer ulgus.

**m. pl. N.** Suņi, skatīdamies uz Mēnesi, gaudoja. Kuu poole vaatavad koerad ulgusid.

**f. sg. N.** Kaza saimnieci sagaidīja, skaļi ieblēdamās. Perenaist kohanud kits määgis valjusti.

**f. pl. N.** Kazas saimnieci sagaidīja, skaļi ieblēdamās. Perenaist kohanud kitsed määgisid valjusti.

**Darāmās** kārtas **tagadnes** un **pagātnes atgriezeniskos** divdabjus  
skatīt “Latviešu verbos soli pa solim”.

## Saturs

Ievads	5
Vienskaitļa nominatīvs	6
IV un V deklinācijas vienskaitļa ģenitīvs	7
I un II deklinācijas vienskaitļa ģenitīvs	8
III un VI deklinācijas vienskaitļa ģenitīvs	9
Daudzskaitļa nominatīvs sieviešu dzimtē	10
Daudzskaitļa nominatīvs vīriešu dzimtē	11
Daudzskaitļa ģenitīvs	12
Vienskaitļa datīvs vīriešu dzimtē	13
Daudzskaitļa datīvs vīriešu dzimtē	14
Daudzskaitļa datīvs sieviešu dzimtē	15
Vienskaitļa datīvs sieviešu dzimtē	16
Akuzatīvs	17
I, III un IV deklinācijas vienskaitļa akuzatīvs	18
II, V un VI deklinācijas vienskaitļa akuzatīvs	19
Daudzskaitļa akuzatīvs sieviešu dzimtē	20
Daudzskaitļa akuzatīvs vīriešu dzimtē	21
Vienskaitļa lokatīvs	22
Daudzskaitļa lokatīvs sieviešu dzimtē	24
Daudzskaitļa lokatīvs vīriešu dzimtē	25

Instrumentālis	26
Vokatīvs	28
Lietvārdu locīšanas koptabula	29
II, V un VI deklinācijas lietvārdu līdzskaņu mija	30
Latviešu nomenu I deklinācija	34
Latviešu nomenu II deklinācija	40
Latviešu lietvārdu III deklinācija	42
Latviešu nomenu IV deklinācija	44
Latviešu lietvārdu V deklinācija	48
Latviešu lietvārdu VI deklinācija	50
Kopdzimtes vārdu locīšana kopā ar īpašības vārdiem	57
Atgriezenisko lietvārdu ar <b>-šanās</b> locīšana	58
Vietniekvārdu <b>pats, pati</b> locīšana	60
Pēc I un IV deklinācijas parauga deklinējamo vietniekvārdu piemēri teikumos	61
Vietniekvārda <b>kas</b> , norādāmo un piederības vietniekvārdu, īpašības vārdu ar noteikto galotni un kārtas skaitļa vārdu locīšana vīriešu dzimtē	68
Vietniekvārda <b>kas</b> , norādāmo un piederības vietniekvārdu, īpašības vārdu ar noteikto galotni un kārtas skaitļa vārdu locīšana sieviešu dzimtē	74
Vietniekvārdu <b>es, tu, mēs, jūs</b> un <b>sevis</b> locīšana	80
Vietniekvārdu <b>mans, mana, tavas, tava, savs</b> un <b>sava</b> lietošana kopā ar lievārdiem	84

Vietniekvārdu <b>viņa, viņas, viņu, mūsu un jūsu</b>	
lietošana kopā ar lievārdiem	85
Skaitļa vārda <b>trīs</b> locīšana	90
Salikto skaitļa vārdu locīšana	92
Skaitļa vārdi kopā ar lietvārdiem	96
Skaitļa vārdi ar pēdējo daļu <b>viens</b>	98
Vietniekvārdi, skaitļa vārdi un lietvārdi kopā	100
Daļu skaitļa vārdu locīšana	102
Aptuvenu daudzumu locīšana	104
Nenoteiktu daudzumu locīšana	106
Lokāmi skaitļa vārdi un lietvārdi saistījumā ar īpašības vārdiem	108
Nelokāmi skaitļa vārdi un lietvārdi saistījumā ar īpašības vārdiem	110
Pulksteņa laika apzīmēšana	112
Datumu locīšana	114
Divdabju locīšana	116
Darāmās kārtas tagadnes un pagātnes divdabji vīriešu dzimtē	116
Darāmās kārtas tagadnes un pagātnes divdabji sievietes dzimtē	120
Ciešāmās kārtas tagadnes un pagātnes divdabji vīriešu dzimtē	122
Ciešāmās kārtas tagadnes un pagātnes divdabji sievietes dzimtē	126
Daļēji lokāmie divdabji	129
Saturs	131

## Piezīmes







